

1. MÁJ

PROLETÁŘI VŠECH ZEMÍ, SPOJTE SE!

EMO BOHÚŇ

VOJENSKÁ HISTÓRIA

— Viete, s kým som sa stretol hned po vojne, pán Tolnoky? — začal som raz pri pohárikoch koňaku rozhovor so svojím dobrým známym. — S nadporučíkom Silkym.

— So Silkym? — zachrčal Tolnoky a zlovestne sa mu zabýskalo v očiach. — A zastreli ste toho psa?

— Nie, nechal som ho tak.

— To ste zle urobili. Vedľa sme sa zaprisahali, pamäťate sa predsa, že až sa raz po vojne s ním stretneme, že ho zabijeme. Bol to predsa vrah!

— Človek je zvláštny, pán Tolnoky. Vtedy na fronte by som ho bol odpravil bez najmenších výčitek svedomia, ale keď už bolo po vojne, nič viac pre mňa ten zloduch neznamenal, len hromadu nešťastia. Bol taký zmordovaný, že sa mi ho štítilo dorazit.

Tolnoky nechápavo krútil hlavou, no a potom pri nových kalíškoch rozhovorili sme sa o tomto nadporučíkovi, ktorý bol veliteľom na fronte, a pospominali sme o ňom niekoľko historiek. Bol to najprisnejší dôstojník celej divízie. Tolnokho, nevedno prečo, asi vybádal v ňom nepriateľa cisára pána i jeho poriadku, preháňal, dával mu najfajšie služby, a keď sa Tolnoky proti jeho rozkazu raz vzoprel, dal ho na tri hodiny vyvesiť, hoci tento druh trestu ku koncu vojny bol už dávno zakázaný. Vtedy sa Tolnoky zaprisahal pred všetkými, že Silkyho zastreli. Onedlho sa mu naskytla priležitosť.

Stalo sa, že Tolnoky bol zaradený ako nočná stráž so strojnou puškou k muničnému skladu, ktorý bol silne strážený. Bol obohnaný ostnatým drôtom a na každom rohu rozhľahlého skladu, ktorý sa tiahol skoro na pol kilometra, stála stráž. Silky chodieval stráž kontrolovať a Tolnoky sa rozhodol, že pri tejto príležitosti, keď sa Silky k nemu priblíži, bez vyzvania spusti do neho poriadnu dávkou. Pri vyšetrovaní sa potom vyhovorí, že strieľal na postavu, ktorá sa v tme k nemu priblížovala a nezastavila sa ani na opäťovné vyzvanie, len ďalej kráčala k muničnému skladu. Jediný svedok, ktorý by ho mohol usvedčiť, bol sám nadporučík Silky, no ale ten bude už vtedy dávno tam, kde loj kopú.

Tak sa i stalo.

V tej kritickej noci sedel Tolnoky pri mýre muničného skladu so svojou strojnou puškou a vytrenenými očami díval sa do tmy, napínajúc sluch.

Ale nech nám povie Tolnoky sám, ako sa to tej osudej noci zbehlo.

A Tolnoky sa len divne usmial, zamyslel sa na chvíľu, potom vypáčnil za seba tri poháriky a spomínal:

— Sedel som za mašingverom a čakal na nadporučíka. Nervy som mal napäť do prasknutia a srdce mi div nevyskočilo z hrudi. Chystal som sa k vražde! Nebolo to také jednoduché, ako som si to za vidna predstavoval. Ruky mi kŕčivoito stiskali rukoväť strojnej pušky a prst, ktorý som mal pohotové priložený na spúštač, sa mi triasal. Noc čierna a tichá a v tom tiche som odrazu počul bližšie sa kroky. I v tej hustej tme som zreteľne videl, alebo sa mi to len zdalo, bližšie sa postavu. Prichádzala významnosť a blížie práve oproti hlavni mojej zbrane. V ústredy smrti.

Hovorím že bola veľmi tma a tažko bolo dovidieť na vzdialenosť niekoľkých krokov, nie to, aby som mohol poznáť človeka, ktorý proti mne kráčal. Ale tu mi príšiel na pomoc reflektor neďalekej strážnej veže, ktorého svetelný kúzľa poskakoval a klzal sa popri drôtenom plotu skladu a na okamihu osvetil bližiacu sa postavu. V tom svetle spoznal som nadporučíka až neskušene jasne, akoby bol odrazu zo zeme vyrástol, a zlatý metál na prsiach sa mu v tej chvíli ostro zaškrábal. Ústa mal zovreté a kútky stiahnuté k pohrdlivému a škododostnému úsmevu. Viem, čo si v tej chvíli myslal. Na nič iného tá jeho krvilačná duša nemohla myslieť, len na to, že sa mu podarí zastihnuť ma spiaceho na stráži. A iste sa už tešil pri pomyslení na tú slast, keď vydá rozkaz, aby má pre túto nedbalosť zase na tri hodiny vyviazali.

Urobil ešte niekoľko krokov, svetelný pruh sa z neho sklzol a znova ho zahalila hustá tma. Ale v tom okamihu pritisol som spúštač a strojná puška vychrlila na neho salvu. Bol odo mňa na dvadsať krokov a vypálil som na nadporučíka najmenej tridsať striel. Keď výstrely odrachotili, nastalo veľké ticho. Spustil som ruky. Všetka nervozita, ktorú som doteraz pocíľoval, odrazu zmizla a vydýhol som si ako ten, čo už má za sebou nepríjemnú povinnosť. Všetko sa udalo tak, ako som si predstavoval, a vedel som aj to, čo bude nasledovať. Po krátkom tichu okolie sa odrazu rozhýbe, akoby niekto prevrátil včeli úl, svetelné pruhy reflektorov strážnych veží začali divo poskakovať, na každom podozrivom mieste spletinajú tmu a na koniec pribehne hliadka a jej veliteľ sa mi opýta, čo sa stalo. Pokojne mu budem hlašiť, že asi na dvadsať krokov odtiaľto, tam vo tme, v niektoré prieblinke leží na sítu rozstrelaná mŕtvolu. Neviem čia. Ten človek, ktorého som zastrelil, poviem, bližil sa ku mne a na opäťovné moje vyzvanie nezastal, a preto som poň strieľal tak, ako to predpisuje distrykcia o povinnostiach vojaka na stráži. A na druhý deň všetko bude

v poriadku. Dôstojníci budú sice vraťať čelo a možno, že niektorý z nich poznamená, že nemusel si hned streľať, pozri, zabil si nám najudatnejšieho oficiera, ale, no, inači si veru nemohol, postupoval si ako dobrý vojak, dostaneš vyznamenanie.

Takto som si hútal, sediac na zemi so strojnou puškou, a ušul som si cigaretu. Ale predsa som len nebola taký pokojný, lebo ruka sa mi triasla a tabak sa mi trúsil na zem. Ale načo tá nervozita, čoho sa báť. Vedten, čo by mohol dosvedčiť, že som ho ani raz nevyzval, aby zastal, leží horečnáky, a iných svedkov niesť. Ešte ma aj pochvália za svedomité plnenie povinnosti. A poriadni ľudia, úbohí vojaci, trýznení Silkym, budú zbabavení krvavého psa. Plnými plútiam vdychoval som dym z cigarety, ktorá sa po každom zatahnutí rozrážavila a osvetlila mi končeky žltých prstov, ktoré som nevدوjak skúmal, či neuvídím na nich krv. Lebo, keď človek zabije, zakrvavi si obyčajne ruky. Hlúposť! Ja som sa ho predsa ani prstom nedotkol, to guľky... tie by mali byť zakrvavené...

O chvíľu sa všetko tak zbehlo, ako som predvídal. Noc odrazu ožila, odniekdiaľ sa ozvali hlasys a bolo počul kroky, mnoho krokov, ktoré sa bližili ku mne. Aha, už idú po mňa. Padlo na nich svetlo reflektora a osvetľovalo ich cestou, ktorý nedošli ku mne. Boli to dvaja vojaci, ktorých viedol rotmajster Deményi.

Zvolal som na nich podľa predpisu:

— Halt! Wer da?

— Rotmajster Deményi a dva muži.

— Heslo?

— Zelený hrach.

— Dobre, môžete pristúpiť.

Prikočili ku mne. Deményi bol vysoké postavy s vykrútenými fúzmi, ktoré si mastil lojom. Mal červenú tvár, široké plecia, bol právym typom rakúsko-uhorského rotmajstra. Nemal som nikdy v láske tohto otrockého služobníka.

— Co sa tu stalo? — opýtal sa prísne.

— Pánu rotmajstrovi hlásim poľušne, že niekto sa sem bližil a ani na opäťovné vyzvanie sa nezastavil, tak som streliel podľa predpisu. Tam bude ležať niekde, tým smerom.

— Konali ste správne. No prišiel som vás zameniť. Kaprál Janota prevezme stráž a vy pôjdete so mnou.

Jeden z vojakov sadol si hned za strojnú pušku a mňa rotmajster a druhý voják vzali medzi seba.

— Ten človek sa bližil ku mne tichými, mačacími krokmi, ale ja som ho spozoroval... — začal som

cestou rotmajstrovi vysvetľovať, ale on ma ostro zarazil.

— To všetko si poviete na veliteľstve.

Veliteľstvo bolo nedaleko v starem napolu zrúcanom pivovare. O niekoľko minút boli sme na mieste, prešli sme širokou bránou a vstúpili sme do budovy. Na konci tma vej chodby rotmajster otvoril dvere a takrečeno ma vsotil do priestrannej miestnosti, osvetlenej petrolejovou lampou. Uvidel som obraz, od ktorého mi všetka krv zmrzaťa v žilách. Pod petrolejovou lampou, ktorá visela z povaly, za piatím stolom sedel nadporučík Silky a díval sa na mňa zvláštnym pohľadom, vyjadroval akúsi samolúbosť a pohľadanie. Sedel tam živý, pohodlné opretý o operadio stoličky, zdalo sa mi, že sa ironicky usmieva a zrejme sa dobre zabáva nad mojim očividným prekvapením. Tužkou poklepával po stole. Lampa, ktorá visela nevysokou nad jeho hlavou, jasne mu osvetľovala tvár, ktorá sa pomaly menila a zdalo sa, že sa raduje, akoby z nejakého vydareného žartu. Tvár sa mu usmievala, ale tie oči... tie oči. Nikdy nezabudnem ich očelovo chladný pohľad. Oči mal zelené ako šelma. Stál som pred ním ochorený, nijako nechápac, ako sa mohlo stať, akým zázrakom, že Silky tu sedí a díva sa na mňa. Predsa som vychýreným strecom a je absolútne vylúčené, že by som ho nebol trafil. No darmo mi to hučalo a vrelo v hlave, Silky bol živý. Zastrelil som hádam niekoho iného? Nie, dobre som ho videl v ostrom osvetlení, bol to on, čo sa ku mne bližil. I keď som tento zázrak nijako nevedel pochopiť, pochopil som veľmi jasne, že v tejto chvíli odbijajú moje posledné hodiny a že zajtra o tomto čase pre pokus vraždy na dôstojníkovi budem sa už niekoľko hodín hompať vo vetre na povaze na konári niektorého stromu, ktoré rastú pred budovou veliteľstva. Pokus o vraždu veliteľa na fronte sa u každého vojaka na svedectve trestá zastrelením alebo obesením.

Nadporučík Silky neprehovoril ani slovo, vychutnával túto zvláštnu situáciu. Díval sa na mňa a klopkal stále ceruzkou po stole a ja akoby som bol počul klepot frontového telegrafo, ktorý oznamuje, že fórmajster bude obesený, bude obesený... obesený...

(Pokračovanie na 14. str.)

ŽIVOT

KULTURNÉ SOCIÁLNE ČASOPIS
MÁJ • MAJ • KVĚTEN Nr 5 1968 cena 1 zl

MAJOWE REFLEKSJE

Przykład dała Wielka Socjalistyczna Rewolucja Październikowa, która zdruzgotała carat — więzienie narodów, przekształciło imperium rosyjskich kapitalistów i obyczajów na swobodny związek wolnych, równoprawnych narodów radzieckich. Pod jej wpływem runęły monarchie Hohenzollernów pruskich i Habsburgów — Polska, Czechosłowacja i inne kraje Europy śródkowej powstały do samodzielnego życia państwowego.

Ale panujący w nich ustroj społeczny uniemożliwiał rozwiązywanie najżywotniejszych problemów, nie był też w stanie zabezpieczyć bezpieczeństwa tych krajów — wszystkich razem i każdego z osobna. W Polsce międzywojennej, podobnie jak i w Czechosłowacji mniejszości narodowe nie korzystały z pełni praw, a nie rzadko poddawane były szynkom i represjom. Drobne w gruncie rzeczy spory terytorialne między narodami przesłaniały władców burżuazyjnej Polski i Czechosłowacji potrzebę wspólnego działania obronnego przeciw wspólnemu wrogowi — Niemcom hitlerowskim.

Jeśli więc rok rocznicę klasy robotnicza wychodziła w dniu 1 maja na ulice Warszawy i Krakowa, Pragi i Bratysawy, Ostrawy i Katowic i wysuwała — w latach trzydziestych naszego stulecia — hasła głoszące nie tylko program społeczny, lecz również polityczny, jeśli ostrzegała przed faszyzmem, jeśli swą postawą zagradzała mu drogę — to tym już samym wyrażała najpełniej i najkonsekwentniej nie tylko swoje klasowe interesy i dążenia, lecz również ogólnonarodowe i co więcej — ogólnoludzkie. Internacjonalizm nabierał nowej, głębszej treści. Robotnicy byli tą częścią społeczeństwa we wszystkich niemal krajobrazach, którzy jedyni zrozumieli w całości, że broniąc Madrytu przed frankistowsko-faszystowską rebelią bronią równocześnie Warszawy, Paryża, Pragi i Moskwy. Ze bronią ogólnoludzkimi ideały humanistyczne najwyższe wartości moralne, deplotane brutalnie przez faszyzm. Ze — tym samym — bronią interesów własnych narodów, własnych państw.

Wreszcie w najczarniejszych latach okupacji braterstwo ludów zająśniało najpełnieszym blaskiem a wraz z nim ta najoczywiwsza prawda, że patriotyzm i internacjonalizm są ze sobą splecone nierozłącznie, że nie można być dobrym patriotą swego kraju, swojej ojczyzny, nie będąc równocześnie internacjonalistą.

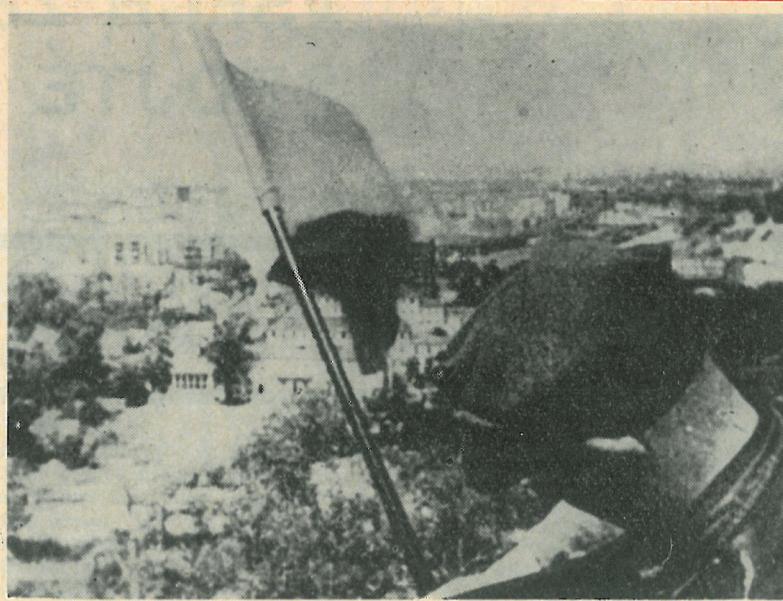
Nie każdy umiał tą prawdę wyrazić słowami — umiał za to wyrazić ją czynem żołnierza radzieckiego walczącego o wyzwolenie nie tylko swego kraju, lecz również Polski, Czechosłowacji, Węgier, Rumunii, umiał ją wyrazić partyzant polski wysadzając w powietrze nociągi wiozące broń, amunicję i żołnierzy hitlerowskich na front wschodni, umiał ją wyrazić Słowak ze Spisza czy Orawy przeprowadzając z narażeniem życia polskich kurierów na Węgry, umiał ją wyrazić i wyrażali ci, którzy ukrywali Żydów, którzy otaczali opieką jenieców zbiegłych z hitlerowskich obozów, bez względu na ich narodowość, którzy — chociaż na codzień posługiwali się innym językiem — ramie przy ramieniu walczli w oddziałach partyzanckich czy w regularnej armii polskiej, radzieckiej, czechosłowackiej. Ich też wąsilkim, ich cfla krwi wywalczone zostało zwycięstwo. Jego cecha to, równocześnie zwycięstwo wszystkich naszych narodów razem i każdego z osobna. Zrealizowane zostały cele ogólne i zarazem cele narodowe każdego z naszych narodów. Jest to historyczna zasłużona klasa robotnicza i jej partii, która w najtrudniejszych chwilach rotała się na czele mas i prowadziła je jedynie słuszna droga.

Nowy kształt społeczno-ustrojowy rozwiązał na brzmiąco problemy i sprawy. Wyzwolona Polska, odnowiona w nowych historycznych swych granicach, stała się ojczyzną wszystkich swych obywateł. Zlikwidowała ważnie siedziby i na raz pierwszy w swojej historii otoczona jest zawsze krajobrazami zaprzynajonymi — członkami wielkiej socjalistycznej wspólnoty narodów. Równocześnie stała się organizmem niemal jednolitnym narodowościowo — ale istnieją niewielkie w porównaniu skurki mniejszości narodowych, obywatele polskich. Otrzymały one pełne prawo pełnienia swojego ojczyzny i swojej kultury narodowej; obywatele polscy innych narodowości posiadają też pełne prawa polityczne i obywatelskie. Jest to wyraz internacjonalizmu realizowanego wewnątrz własnego organizmu państwowego, jakim jest Polska Ludowa.

Dlatego też między innymi nasze majowe świętowało się dziś nie tylko świętem klasy robotniczej, nie tylko świętem międzynarodowej solidarności ludzi pracy — chociaż te jego wartości i te jego treści są przez nas głęboko edukowane i szeroko eksponowane. Wyrazem tego jest choćby tylko nasza solidarność z walczącym bohaterowo narodem Wietnamskim, z narodami arabskimi, ze wszystkimi ludźmi na świecie walczącymi o swoje prawa, o swą wolność. Ale równocześnie święto majowe jest dziś świętem ogólnonarodowym i ogólnopatriotycznym, jest wielką manifestacją patriotyczną na rzecz dalszego, pokojowego budownictwa w naszym kraju, na rzecz jedności wszystkich patriotów-budowniczych Polski Ludowej.

JAREMA MACISZEWSKI

UDALOSTI, KTÓRE SI TREBA PAMÄTAŤ

9. máj — deň víťazstva nad hitlerovskou ríšou. Nad zrúcaninami horiaceho Berlina vedla sovietskej viali tiež poľská zástava. Vztyčili ju vojaci I. armády Poľského vojska spoločne so sovietskymi armádami — dobyvateľmi Berlína

PRZED V ZJAZDEM PZPR

W związku ze zbliżającym się V Zjazdem PZPR z całego kraju napisują meldunki o realizacji podjętych i podejmowanych nowych zobowiązań na cześć Zjazdu. W przedsiębiorstwach i instytucjach stoczennych czyn zjazdowy przyniesie znaczne ilości wyrobów. Warszawskie fabryki dadzą też duży wkład do prac społecznych przeznaczając 300 tys. godzin. W Krakowie hutnicy im. W. Lenina zameldowali już o przedterminowym wykonaniu zobowiązań. W Katowicach wiele hut, kopalni i fabryk również przekroczyło zobowiązania „Czynu Zjazdowego”. Stoczniowcy w Gdyni i Gdańsku przekazali przed terminem w ramach zobowiązań zjazdowych dwa statki. Lista podjętych zobowiązań jest długa, nie sposób ją tu wyliczyć i tym cenniejsza, że zobowiązania są bardzo konkretnie materialnie, co pomaga nasz majątek narodowy.

•

Ożywienie polityczne w związku ze zbliżającym się V Zjazdem PZPR wyraża się w dyskusjach na temat przyszłości Polski. Dyskusje te odbywają się w organizacjach partyjnych, w środowiskach różnych zawodów i na forum rad narodowych. Najbardziej charakterystycznym momentem w kampanii przedzjazdowej jest wstępowanie w szeregi PZPR nowych kandydatów. Oto kilka przykładów: w stolicy w ciągu dwóch miesięcy przyjęto ponad 1600, na wybrzeżu koszalińskim — 1100, w Szczecinie i województwie kieleckim około 2000, w Łodzi i województwie kieleckim około 1500 nowych kandydatów. Wraz z wstępowaniem nowych kandydatów do PZPR szereg organizacji partyjnych usuwa ze swego grona ludzi, którzy swoją postawą polityczną stoją w sprzecznosci i linią polityczną i statutem PZPR.

SZLAKIEM ZWYCIĘSTWA

Przed Dniem Zwycięstwa tradycyjnie od lat przez kraj, od wschodu na zachód, przebiega sztafeta szlakiem zwycięskich walk żołnierzy I i II Armii Wojska Polskiego, Armii Radzieckiej, partyzantów oraz jednostek Czechosłowackiej Armii Ludowej. Wyruszanie sztafet zbiegło się z kolejną rocznicą największych bojów i zwycięstwa żołnierza polskiego w II wojnie światowej — rozpoczęciem (16 kwietnia) operacji berlińskiej, zakończonej szturmem na Berlin i zawiązaniem biało-czerwonego sztandaru na pruskiej Kolumnie Zwycięstwa w Berlinie, podobnie jak to uczynili żołnierze Armii Radzieckiej wieszając swój czerwony sztandar na Reichstag. Bieg sztafet rozpoczął jednocześnie obchody 25-lecia Ludowego Wojska Polskiego, którego kulminacyjnym punktem będzie 12 października — dzień, w którym Dywizja im. Tadeusza Kościuszki stoczyła w roku 1943 pierwszy bój na terenach Związku Radzieckiego — pod Lenino.

W DNIACH OSWIATY KSIĄŻKI I PRASY

W ramach tegorocznych obchodów „Dni Oświaty, Książki i Prasy” redakcja „Chłopskiej Drogi” wspólnie z Komitetem Gromadzkim PZPR w Białym Dunajcu zorganizowała w dniu 5 maja ciekawą imprezę, tematycznie związaną z jubileusem 25-lecia ludowego Wojska Polskiego. W Białym Dunajcu odbyło się mianowicie spotkanie miejscowego społeczeństwa z przedstawicielami wojewódzkich władz partyjnych i państwowych i zespołem redakcji „Chłopskiej Drogi” oraz przedstawicielami wojska.

Uroczystość w Białym Dunajcu zgromadziła kilka tysięcy ludzi. Obecna była liczna grupa żołnierzy Karpackiej Brygady WOP. Wśród gości byli m. in.: I sekretarz KW PZPR w Krakowie — Czesław Domagała, zastępca przewodniczącego Prezydium WRN w Krakowie Stefan Łapiński, wiceprezes ZG RSW „Prasa” — Bronisław Stępień, redaktor naczelnego „Chłopskiej Drogi” — Mieczysław Róż-Świostek oraz dowódca Karpackiej Brygady WOP — ptk. Henryk Grabowski, gospodarze miasta i powiatu Nowy Targ.

Przemówienie do licznie zebranych mieszkańców Białego Dunajca i sąsiednich miejscowości Podhala wygłosił I sekretarz KW PZPR w Krakowie Czesław Domagała. W swoim wystąpieniu przedstawił powołany rozwój Podhala i dalsze plany jego rozwoju.

Przemawiał również naczelný redaktor „Chłopskiej Drogi” Mieczysław Róż-Świostek.

W ramach uroczystości odbyło się w Białym Dunajcu wiele różnorodnych imprez. M. in.: miejscowości Szkole Podstawowej zostało nadane imię Karpackiej Brygady WOP. Odbyły się również ćwiczenia TOS i drużyn ochotniczych straży pożarnych.

NÓTA

Veď vyslanec PER v Praze Włodzimierz Janiurek odowzdał 6. maja tego roku Ustrednému výboru Komunistické strany Československé a predsedovi vlády ČSSR jednoznačnú notu v otázke protipoľskej kampány, ktorá sa v Československu naposledy prevádzka v tlači, rozhlase, televízii a na niektorých verejných zhromaždeniach.

POLSKY FIAT

Polský automobilový průmysl uskutečnil další velký krok kupředu; bylo utvořeno nové sdružení „POLMO“, které umožní lepší koordinaci výroby. Na trh byla dodána první série „polských“ Fiatů 125, vyráběných v licenci. Vůz vypadá reprezentativně (viz snímek) a má vynikající technické vlastnosti. V továrně FSO jsou v proudu přípravy k plnému rozjetí výroby. Připomeňme některé údaje o Fiatu 125: motor 1300 ccm, maximální rychlosť 140 km/hod, pád 9 — 10 l benzínu na stovku. Karoserie má 4 dveře a 5 míst k sezení.

Súhrne v druhej svetovej vojne bojovalo asi 2 milióny Poliakov.

• V rokoch 1940—1945 poľské stíhacie letectvo vykonalo asi 80 tisíc bojových letov. Bolo zostrelených okolo 940 a poškodených 250 nemeckých 3798 diel a minometov, 509 tankov a lietadiel.

• Lode poľského vojnového námornictva zničili 7 hladiných lodí, 5 ponoriek, 41 dopravných lodí a 24 lietadiel. Poľské lode sa zúčastnili v 787 konvojoch.

• Ozbrojené sily ťažového Poľska 1. mája 1945 počítali 401 872 vojakov, 3798 diel a minometov, 509 tankov a obrnených diel.

• Na jar 1945 poľské ozbrojené oddiely mali vyše 600 tisíc vojakov. Z toho priamo na frontoch bojovalo:

- na sovietsko-nemeckom fronte asi 200 tisíc vojakov, 3100 diel a minometov, 500 tankov a obrnených diel a 320 lietadiel;
- na západnom fronte asi 30 tisíc vojakov, 186 diel a minometov, 400 tankov a obrnených diel a 250 lietadiel;
- na južnom fronte (Taliansko) asi 55 tisíc vojakov, 900 diel a minometov, 250 tankov a obrnených diel.

10 MAJ 1968

Nareszcie! Tak można by najpiękniej scharakteryzować reakcję opinii światowej na zaakceptowanie przez Waszyngton, w dniu 3 bm., inicjatywy rządu DRW, dotyczącej terminu i miejsca rozpoczęcia oficjalnych rozmów: 10 maja, Paryż.

Oświadczenie Hanoi określa zarazem cel spotkania: uzgodnienie ze stroną amerykańską spraw bezwzględnego położenia kresu przez USA bombardowaniem i wszelkim innym działaniem wojennym przeciwko DRW, a następnie omówienie innych interesujących obie strony zagadnień.

Przypominamy, iż Waszyngton — pochłonięty grą na zwłokę — potrzebował aż miesiąca, aby wyrazić zgodę na miejsce i datę rozpoczęcia rozmów. Wszak już 3 kwietnia rząd DRW wyraził gotowość niezwłocznego wyznaczenia swego przedstawiciela, w celu rozpoczęcia rozmów z reprezentantem USA.

Już chociażby te wstępne manewry opóźniające rząd USA, które wywołyły zniecierpliwenie i oburzenie w świecie, nie wyłączając samych Stanów Zjednoczonych — świadczą, iż rokowania będą trudne i żmudne. Co do tego nie wolno robić sobie żadnych złudzeń. W Stanach Zjednoczonych siły skrajnie awanturnicze, zwane potocznie „jastrzębiami”, mogą być będą, tak jak to robili dotychczas, opory i przeszkody, nieponane, że agresja w Wietnamie pograżała USA w grzezwisko bez dna. By sabotować rozmowy pokojowe „jastrzębie” — wojskowe i cywilne — mogą posłużyć się zwłaszcza reżimem sajgonskim. Albowiem ten — świadom, że jedynym jego oparciem jest obecność armii interwentów amerykańskich — panicznie się boi pomyślnego wyniku rokowań pokojowych.

Trudna będzie już ich pierwsza faza. Jeszcze trudniejsza — następna, dotycząca przyszłości Wietnamu Południowego. Nie ma tu potrzeby przypominać, jak bardzo odległa jest dotychczasowa pozycja Waszyngtonu od programu rządu DRW i programu NFW Wietnamu Półn., opartych na fundamentarnych zasadach układów Gnewskich z 1954 r.

Hezká silueta, vysoké technické parametry; hotový, novostí se lesknoucí vůz sjede za chvíli z výrobního pásu.

Plná podpora pre stranu

11. apríla Snem zakončil trojdňové zasadanie, ktoré bolo bez sporu významnou politickou udalosťou, sústredujúcou pozornosť celej spoločnosti. Naozaj, nie je ľahké v syntetickom skráte poukázať na všetky podstatné momenty tohto zasadania — treba tu spomenúť exposé predsedu Rady ministrov Jozefa Cyrankiewicza, poslaneckú diskusiу, ktorá bola výrazom podpory pre vládnú politiku ďalej — závažné personálne rozhodnutia, a nakoniec nové zákonodarne akty (3 zákony: o povoleniach na verejnú umeleckú činnosť, o knižničiach, o zápisoch v pozemkových knihách).

Vybrali sme pre našich čitateľov výpovede, informácie a snímky z posledného zasadnutia Snemu. Prihľadali sme pri tomto výbere v prvom rade na tie tvrdenia a informácie, ktoré sa nám zdali byť zvlášť charakteristické a dôležité.

O interpelácii klubu „Znak“

(...) „Autorovia interpelácie (poslaneckého klubu „Znak“ — poz. red.) nemohli si zároveň neuvedomovať faloš a pokrytie, ktoré boli v námete o „ohrození slobody kultúrneho života v Poľsku“. Protirečí tmu celá naša kultúrna politika“...

Poslanci klubu „Znak“ pripojili sa k tej skupine (k tým, ktorí útočia pod vlnkou údajne ohrozenej kultúrnej slobody, na spoločenský poriadok v našej krajinе — poz. red.) svojou interpeláciou, ktorá skôr ako došla do rúk adresáta, stála sa druhom výzvy, povzbudzujúcou usporiadateľov a výtržníkov k činnosti.

Generálne zásady

(...) Sila a medzinárodná autorita každého štátu zúvisí predovšetkým od toho, čo daný štát predstavuje; od druhového fažiska jeho hospodárskych výsledkov; od mûdrych a trvalých spojenec, ktoré

Poslanci v miestnostiach Snemu. Zľava: J. Cyrankiewicz, M. Spychalski, B. Jaszczyk, W. Gomułka, J. W. Wende, R. Strzelecki

daný štát uzatvára; od zahraničnej a vnútornnej politiky, ktoré usuktočňuje. Závisí tiež od stupňa vnútornej sily.

Všetko to, čo prekáža hospodárskemu rozvoju krajinu, čo oslabuje spojenectvá, ktoré štát uzavrel, čo narúša jeho vnútornú rovnováhu, škodiac záujmom štátu a jeho bytu oslabuje tiež aj jeho medzinárodnú autoritu.

Tieto generálne zásady sú tiež pri základoch našej vlády — starostlivosť o správny rozvoj hospodárskeho potenciálu krajiny. Udržiavanie trvalých vzäzkov spolupráce štátov socialistického spoločenstva, snaha o to, aby sme nezbočili v ceste nášho socialistického rozvoja a nič nestratili z doterajších výdobytkov, ktoré poľská spoločnosť zaplatila spoločnou a vlastnou obetou. Drahá bola cesta k tomuto miestu, ktoré dnes Poľsko má vo svete. Má práve preto, že je socialistický štátom. (...)

Základom našej nezávislosti a bezpečnosti našich hraníc je spojenectvo so Sovietskym zväzom. (...)

(...) Túto hlbokú pravdu v záujme najhlbšie chápaneho vlastenectva musí pochopit celá spoločnosť. Túto pravdu, čiže našu socialistickú cestu, — jedinu, na ktorej sa môže naša krajina rozvíjať — jedinu, ktorá zabezpečuje nezávislosť nášho národa, dnes a zajtra, tieto pravdy stráži naša strana, stráži strany zoskupené vo Fronte národnej jednoty, stráži poľská robotnícka trieda a všetci pracujúci“.

Iné osobné zmeny, ktoré previedol Snem a predseda Rady ministrov uverejňovala tlač.

50 tys. Czechów, Słowaków i Polaków na wielkiej manifestacji nad Olzą

Na głównym placu Czeskiego Cieszyńa — placu Armii Czechosłowackiej w 23 rocznicę zwycięstwa nad faszyzmem i święta narodowego CSSR — 9 maja br., odbyła się manifestacja komunistów i ludzi pracy okręgu północnomorawskiego z udziałem delegacji woj. katowickiego.

Okolo 50 tys. Czechów, Słowaków i Polaków przybyłych na wiec z transparentami i szturmówkami m.in. z Ostrawy, Karwiny, Frydku, Miastka oraz z miast i osiedli Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego, manifestowało pod hasłem jedności krajów socjalistycznych, przyjaźni i współpracy łączących naród polski z narodami naszego południowego sąsiada.

Na trybunie miejsca zajęli przedstawiciele władz partyjnych i państwowych woj. katowickiego z członkiem Biura Politycznego KC i I sekretarzem KW PZPR w Katowicach, Edwardem Gierkiem, przewodniczącym Prez. WRN — Jerzym Ziętkiem, sekretarzem KC KPCz — Al. Indra, gospodarzem okręgu północnomorawskiego z I sekretarzem Komitetu Okręgowego KPCz — Oldrichem Wolnikiem i przewodniczącym Okręgowej Rady Narodowej w Ostrawie — Janem Musalem. Obecna była dele-

gacja Komitetu Obwodowego KPZR z Wołogradu z I sekretarzem — L. Kuliczenką.

Po dźwiękach hymnów państwowych Czechosłowacji Polski i Związku Radzieckiego i otwarciu manifestacji przez O. Volenika zabrzmiał głos A. Indra. Z kolei przemówienie wygłasza E. Gierek. (Teksty przemówień na manifestacji relacjonowanej przez radio i telewizję, podała prasa codzienna).

Oba przemówienia przyjmowane były przez zebranych gorąco owacją i okrzykami na rzecz przyjaźni polsko-czechosłowackiej, przyjaźni ze Związkiem Radzieckim, na rzecz jedności obozu socjalistycznego.

Serdecznie przyjęli uczestnicy manifestacji wystąpienie L. Kuliczenki, który przekazał braterskie pozdrowienia od komunistów i ludzi pracy bohaterów Wołogradu. Mówca przypomniał dzieje wspólnych walk Armii Radzieckiej, polskiej i patriotów czechosłowackich przeciwko hitlerowskim okupantom.

Zebrani na manifestacji przyjęli jednogłośnie rezolucję. (Tekst rezolucji podajemy niżej).

Przy dźwiękach Międzynarodówki manifestacji przyjaźni polsko-czechosłowackiej dobiegła końca.

Rezolucja uczestników manifestacji w Czeskim Cieszynie

Ludzie pracy z powiatów Karwina, Frydek, Mistek i Ostrawy — robotnicy, rolnicy i przedstavitele inteligencji czeskiej, polskiej, słowackiej i innych narodowości, zgromadzeni na wspólnej manifestacji w Czeskim Cieszynie nawiązują do postępowych tradycji przyjaźni i braterskiej współpracy narodów Polski i Czechosłowacji.

Czechosłowacka Republika Socjalistyczna obchodzi w br. 50 rocznicę swego powstania. Od samego początku jej istnienia na czele walki o te cele staly postępowe sily narodów Czechosłowacji. W zmaganach o zbudowanie socjalistycznej republiki decydującą rolę odegrała klasa robotnicza, w sojuszu z robotnikami i postępową inteligencją, pod przewodnictwem Komunistycznej Partii Czechosłowacji. Kierunek takiego rozwoju stał się możliwy dzięki zwycięstwu Związku Radzieckiego, jego sławnej Armii Czerwonej nad niemieckim faszyzmem. Stworzone w ten sposób zostały podstawowe warunki dla socjalistycznego rozwoju naszych bratnich narodów.

Wspólna droga i takie same perspektywy, dążenia i rozwój socjalizmu w Poľsku i Czechosłowacji, stwarzają szerokie możliwości wszechstronnej, internacjonalistycznej współpracy i przyszłości.

Dalszy rozwój socjalizmu u nas jest nie do pomyszenia bez braterskej współpracy wszystkich krajów socjalistycznych, a zwłaszcza ze Związkiem Radzieckim. Wspólnie zdajemy sobie z tego sprawę, že niebezpieczne wojny w Europie zagraża ze strony sil imperialistycznych, a

obrona przed tego rodzaju agresywnymi silami jest nie do pomyszenia bez mocnego sojuszu ze Związkiem Radzieckim i bez ostrołyky jego armii. W sposobie jednoznaczny oświadczyliśmy, iż stosunki z Krajem Rad i jego narodami są i pozostaną podstawa naszej polityki i nie dopuścimy, aby były przez kogokolwiek naruszone.

Socjalizm jest nie do pomyszenia bez demokracji, która znowu można w pełni realizować jedynie i na trwałe w socjalizmie. Dlatego też wykazujemy się za procesem demokratyzacji, zapoczątkowanym przez Komitet Centralny KPCz.

Witamy rozwój politycznej aktywności naszego narodu zmierzający do realizacji celów zawartych w programie akcyjnym naszej partii.

Wysoko cenimy aktywność, zmierzającą do usuwania niedociągnięć i do naprawy błędów, łącznie z przewyścieleniem wszystkiego, co narusza stosunki między narodami i narodowościemi.

Nie dopuścimy jednak do tego, aby proces demokratyzacji był nadużywany przez tych, ktorí pod piaskiem demokracji chceliby realizować swoje własne, antyspołeczne i antysocjalistyczne interesy. Głównym i decydującym zadaniem w polityce naszej komunistycznej partii i frontu narodowego jest umacnianie tych wszystkich czynników, ktorí w przeszłości i obecnie łączą nasze narody.

Jedność budowana na podstawach ideologii marksistowsko-leninowskiej jest niezwyciężoną silou i gwarancią dalszego rozwoju socjalizmu naszych bratnich narodów.

NOMINÁCIE

Člen Politického byra ÚV PZRS, maršal Poľska

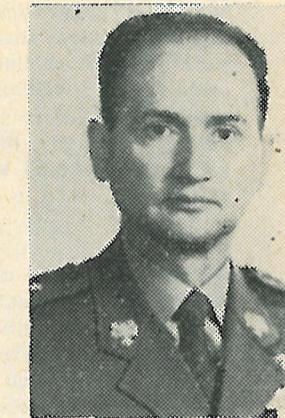
MARIAN SPYCHALSKI

bol zovlený 11. apríla za predsedu Štátnej rady na miesto Edwarda Ochaba, ktorý podal svoju rezignáciu maršalkovi Snemu deň pred rozpočiatím zasadnutia. Kandidátu Mariana Spychalského predložil Snemu v mene poslanec k klubov PZRS, ZSL a SD Władysław Gomułka.

Divízny generál

WOJCIECH JARUZELSKI

prevzal funkciu ministra národnej obrany. V radoch I. armády Poľského vojska prešiel bojovú cestu (začínal od čatara) zúčastňujúc sa v bojoch s ozbrojenými bandami v podzemí. Má 45 rokov, je členom ÚV PZRS, doteraz zastával funkciu šéfa Hlavného štáb Polského vojska.

Nakoľko oslobodenie republiky Čechov a Slovákov nastalo posledný deň II. svetovej vojny štátneho sviatok je symbolický. Pamätáme, že posledné výstrely vo vojne s hitlerizmom padli práve v Československu a pražské povstanie bolo posledným akordom oslobodeneckeho boja národa. Bok po boku československých a sovietskych vojakov za oslobodenie Prahy v posledných dňoch vojny bojovali aj poľskí vojaci.

Naše národy sú si veľmi blízke. V fažkých chvíľach dejinných skúšok často si podávali ruky a stretávali sa na bitevných poliach, manifestovali vzájomnú solidaritu v oslobodeneckých a revolučných bojoch. Dejiny dokázali, že spojenectvo a spolupráca medzi našimi národnymi prináša obojstranné výhody a vzájomne spory sú zárodkom slabosti a prave-

mesiacov republika je dejiskom politických udalostí, ktoré charakterizujú snahy po náprave nedostatkov napáchaných v uplynulom období, po patričnom uložení aj snahy zlepšenia metód riadenia a plánovania v národnom hospodárstve. Avšak pomerom medzi Čechmi a Slovákm, ako v tomto obnovovanom procese, ktorému počiatok dala KSČ, prejavil sa na aréne politického života aj cudzí, antisocialistický prud, ktorý by chcel spôsobiť podváženie vedúcej úlohy strany, robotníckej triedy, likvidáciu Ľudovej vlády a znepríjemnenie Československa s bratskými socialistickými krajinami.

Tieto antisocialistické snahy sú podporované revisionistami a rôznymi odpornami socializmu vo vnútri krajiny i za hranicami, strediskami imperialistickej diverzie. V československej tlači, rádiu

Sviatok socialistického Československa

Pri príležitosti štátneho sviatku ČSSR a Dňa víťazstva prinášame obšírne výňatky z článku uverejneného v Trybune Ludu.

meňom neúspechov i porážok. Nasvedčujú tomu tragickej dejiny hanebného mnichovského diktátu i septembrového porážky roku 1939.

Vďaka veľkým obeťam krve, vďaka pomocí spoločného spojenca — veľkého Sovietskeho zväzu, ktorého armády zasadili rozhodný úder hitlerovským vojskám, v obidvoch našich krajinách dokonalo sa jednotne v základnom politickom a triednom obsahu, národné i spoločenské oslobodenie. V Poľsku i Československu, ktoré vošli na cestu socializmu, moc do rúk prevzala robotnícka trieda, pracujúci vedení marxisticko-leninskými stranami. Hlboké spoločenské premeny revolučného, socialistického charakteru, spoločenstvo zriadení a ideologickej jednoty PZPR i KSČ, stali sa novým, trvalým pojítkom priateľstva, spojenectva a spolupráce nového Poľska a nového Československa. Naše priateľstvo v značnej miere je spolutvorcom nového rozmiestenia sil v Európe, upevňujúc potenciál sil pokroku a socializmu, kladne pôsobí na osudy mieru.

Veríme, že tieto hľasy, cudzie skutočnému myslaniu československej verejnosti a spájajúceho naše národy priateľstva, budú našimi československými priateľmi prinutene, aby mlčali. Sme presvedčení, že československí komunisti, robotnícka trieda i pracujúci republiky budú schopní zachátiť pokusy antisocialistických sil, že verní svojím tradíciam a pamätajúc svoje dejinné skúsenosti upevnia pozície svojej strany a zaistia ďalší rozvoj svojej krajiny v rámci socialistickej demokracie.

Pri príležitosti národného sviatku, ktorý je symbolom spoločného boja a práce našich bratských krajín, prajeme našim súdruhom a priateľom z ČSSR, českému a slovenskému národu víťazstvo v týchto potyčkach, prajeme im nové úspechy v budovaní socializmu a všeestrannom rozvíjaní hmotných a duševných sil ich vlasti. Tie vrelé, bratské pozdravy a najlepšie želania adresujeme našim spojencom, ktorých spája s nami spoločná idea, spoločný boj a spoločné pôsobenie.

„Gomułkowština“ po Ríjnu

UVEŘEJNUJEME ÚRYVKY
ZAJIMAVÉHO ČLÁNKU
WŁADYSŁAWA MACHEJĘKA,
KTERÝ BYL OTIŠTĚN

V TÝDENÍKU „ŽYCIE LITERACKIE“ Č. 14 Z 7. DUBNA
1968 ROKU.

V posledních týdnech stoupala v Polsku teplota politického života v pro-porcích, od dávna nezaznamenaných. Címe víc noviny, ráno posloucháme pozorněji rozhlas a večer televizi. Nastavujeme uši: co je nového? Uklidňují zprávy ze studentského prostředí, rozhořčuje nás pekelný syonistický řev ve světě, jsme bulverováni „chybami a vykročením“ ve vědě, se zatajeným dechem reagujeme na odhalování morální ubohosti určitých lidí, „chut roste“, všechni žádají zvednout oponu výš, protože jenom tehdy budou plně vyjasněny příčiny ideologického chaosu, skončí se hra na schovávanou.

Vzrůstá nátlak na obnovu. Nepochybně sociální snahy přeměnily se v národní také na území Polska. Konečně, jde zde o dvě strany téhož složitého hnutí. Nelze vůbec záležitosti strany degradovat na jakási schémata. Internacionismu a nacionalismus mohou být zdrojem jak inspirace, tak také falše. Podle intencí a nezávislosti téhoto intencí. Pravdu je, že neexistuje komunismus národní. Avšak nikdy a nikde nevystupuje komunismus v čisté formě. Každé komunistické hnutí je spojeno s národní a třídní specifikou daného národa. Otázka soužití mezi stranami a státy socialistického práce působila a působí na vytváření jak internacionismu, tak i na zúšlechťování národního citu.

Dramatický projev Władysława Gomułky, usnesení VIII. pléna, (1956 red.) události a akce vykázaly doslo-

odvahy k tomu, aby byl odhozen konformismus, lakýrnictví, aby se sjednotily sily strany a národa mající pře-vahu, aby byly střediskem oživující kritiky a současně duchem odporu proti ideologickému neklidu. Proti reakčním nadějím na „druhou etapu“. Tuto „druhou etapu“ — vzduchání pravicových říjnových „poputčíků“ — jedni hrozně moc očekávali, a druzí ji předpovídali... V Polsku a okolo. Tam někde za mezi vznikly dokonce „bdělé skupiny“ ... A my jsme věděli, že Ríjen není revolucí namířenou proti socialismu, nesměrovali bychom k takovému říjnovému vyvrholení, avšak lákalo nás kouzlo očištění a obnovy. Zadruhé — čas opravdu ukázal všem naivním, že slovo demokracie má jiný význam — jiný na Západě — a jiný u nás. Jiný — a nestydíme se za to, protože jde o skutečné dobro pro lid.

Ovšem, nastoupila národní a humanistická emancipace, ale současně čekání na ukázání se trhlin v socialistickém táboře bylo bezvýsledné a vítězné hlasy, ozývající se v určitých západních kruzích, byly odsouzeny k okamžitému zániku. Být nositelem nezávislosti v myslích opravdových polských komunistů nebylo nikdy v rozporu s věrností vůči socialistickému táboru a spojení se SSSR. Nejenom geografie a síla se řídí svými právy, ale také logika. Působit proti logice — znamenalo prohrát. Tím spíše prohrát v Polsku, protože Adenauer nezapomněl přihlásit dědičné právo NSR, její nároky byly výsledkem „druhé etapy“ v Polsku. Adenauer by se domluvil s emigrací a... činil si nárok

na „východní provincie, které jsou v polské administraci“, a dále „od této práv nikdy nebude ustoupeno“.

Když se zmínil předseda vlády SSSR o socialistickém „Commonwealth“. Proces přijímání a osvojování se s témito novými zásadami se rozvíjel dlouho, a trvá dále. V říjnu roku 1956 sovětská delegace ve Varšavě v době zasedání pléna ÚV PZPR konsultovala tyto zásady se zástupci naší strany. Tehdy jsme se stýkali s počáteční fází tohoto procesu, ale praxe je těžší než teorie a konvenční polibek; od té doby tento proces probíhá na různých úrovních v jednotlivých státech našeho tábora.

Význam změn u nás po VIII. plénu v 1956 roce vybíhal za hranice Polska. Změn bez rizika pro socialismus. Naopak — jménem socialismu. Proto s takovou aprobací velkorysý socialistický svět uvítal — po tom, co se stalo v Maďarsku — diskusi polské delegace v jejímž čele stál W. Gomułka v Moskvě v listopadu 1956. S velikým uznáním velkorysý socialistický svět odměňoval potleskem výsledky „vlády“ Gomułky, ohlášené na fórum III. sjezdu PZPR. A znova zástupce presidia ÚV KSSS Ignatov mluvil o rovnoprávnosti stran v mezinárodním hnutí a o správné polské cestě — a všechni v Polsku již věděli, že se nesmíme ohlížet nalevo ani napravo, protože dobrí komunisté mohou nadšení k práci čerpat pouze z vlastních usnesení a rozhodnutí.

Byla to období velmi těžké. Dogmatici... Revizionisté... Zařazení se nejčastěji vymykalo z jakýchkoliv logických hodnocení. Antistalinismus — jako jediný program; když jsme se mu blíže přihlédli, vystrkoval protisovětské žihadlo. Jiní, plní patetických slov o straně — ničili ji, protože negovali nutnost její organizované činnosti. Takzvaní „aparátčici“, přiznávající se k omylům, nechtěli uznat, že jich, a strany minulé úsilí, bylo bezcenné a činnost prohlášena. Měli pravdu. Hledali nyní ty, kteří poručili namířit na ně oheň. Jiní, na druhé pozici, konfiskovali berijovská hesla pro potřeby policie a zaostření třídního boje, propagovali při té příležitosti uspává-

ní komunistického boje, protože... už není aktuální otázka „kdo? koho?“, ty třídy, které prohrály, nebudou již toužit po vládě. Dnes, z perspektivy let víme, že společenská i ideologická pravice má kromě jiného k svému ukrytí velmi široké pláště a černé a fialové peleríny k příkrytí přípravy svých protistranických a protistátních počínání.

„Střílím“ epizodami, symptomy. Nemohu vyčerpat celou atmosféru, tedy koncem. I nejlepší děti strany se mohly ztratit v těch rozhovorech abstraktních gigantů ve vysokých poschodích teorie, odkud není vidět zemi. A my přece víme, že cokoli by se dělo, pluh musí orat, krávy se musí krmít a dojít a obilí sklízet. Dělník musí pracovat, protože to je jeho lidská vůle a také vůle společenství, matky, otce, ženy, dětí...

Nepropagujeme jinou svobodu, než je ten typ svobody, kterou máme a kterou chceme pěstovat. Pro lidi, budoucí socialismus a socialistickou demokracii, a nikdy pro vrahů a buřiče. Nelibí se nám typ vlčí svobody panující u kapitalistů, ani typ s příčutí „uplynulého období“. Tam někde vládnou ještě takové „svobody“, které se projevují neustálou sebekritikou a neustálou reeduкаcií — až k padnutí, k chrálení krve.

Máme za sebou vítězné období. Ale vítězství a úspěchy jsou pouze antitézí úpadků a ústupů. Nikdy neexistovala taková situace, která by plně uspokojovala. Spokojenosť se sebou samým, to není vlastnost komunisty. V říjnu byla podána správná řešení. Byla provedena všechna? Víme, že se mnoho otázek odleželo a dnes je nemůžeme „rozkroutit“ bez potíží. Nemůžeme? Můžeme a musíme „namířit oheň“ na otázky přidušené papíry — z těch stanovisk, z nichž útočil Władysław Gomułka. Z tohoto stanoviska také především nutno „osvěcovat“ mládež, aby mysla hospodářsky a politicky. Lze kritizovat? Lze i náležit. Ale tak, jak jsem již uvedl — hospodářský a politický, neboli z hlediska státu, budujícího socialistické poměry. A takové kritice strana musí vystavit své plachty.

SIONIZMUS

Sionismus je ideologiou vymezenej, značnej časti Židov vo svete. Základom politiky izraelského štátu je tiež sionistická ideológia. Toto ideologické spojenie pochopíme iba vtedy, keď sa v krátkosti oboznámitime s dejinami sionizmu. Táto reakčná ideológia vznikla koncom XIX. storočia a je jedným z plodov imperializmu. Kolískou tohto hnutia bola východná Európa. Roku 1882 Charkovská skupina židovských študentov vytýčila heslo návratu do Palestiny: „Dom Jakuba vstan — a pôjdeme“. Toto heslo konkretizoval tvorca sionistickej doktríny, rakúsko-uhorský novinár Teodor Herzl v knihe Židovský štát. Otázku sionizmu uzavrel v nasledujúcich tézach: Židia sú „bohom vyvoleným“ národom, ktorý svojí

mi schopnosťami prevyšuje všetky iné národy. Na zemi majú splní špeciálnu úlohu. Cieľom sionizmu je oddelenie židovského národa od iných národov a usmernenie jeho úsilia na vyriešenie spojenia všetkých Židov v „zaslúbenej zemi“ a utvorenie židovského štátu v Palestíne.

Na I. sionistickom kongrese, ktorý sa konal roku 1897 v Bazileji, vďaka iniciatíve spomínaného Teodora Herzla, bola utvorená sionistická organizácia.

Sionistické organizácie dnes pôsobia vo všetkých krajinách kde existujú židovské strediská. Pôsobia vo forme politických, kultúrnych, osvetových, dobročinných, náboženských a mládežníckych or-

ganizácií a aj v iných podobách. Svetová sionistická organizácia združuje asi 1 milión členov. Je to organizácia, ktorá vlastní obrovské finančné fondy, pochádzajúce hlavne zo zbierok medzi židovskými finančníkmi. Veľmi veľký vplyv v tejto organizácii majú americkí sionisti.

Vznik izraelského štátu roku 1948 nastolil sionistickému hnutiu nové úlohy. Nepochádlo sa totiž uskutoční vytýčenú úlohu osídliť všetkých Židov v tomto štáte, a to tak z ohľadu na malú plochu krajiny (21 tisíc km²), ako aj odpor niektorých židovských skupín (napr. amerických) proti osídľovaniu sa v „zaslúbenej zemi“. Tak teda XXV. kongres sionistov, ktorý sa konal roku 1961 odstránil z programu do terajšiu povinnosť osídľovania sa všetkých Židov v Izraeli a nahradil to nevyhnutnosťou boja s assimiláciou Židov na svete. Zase XXVI. kongres sionistov v roku 1965 vypracoval úplne nový pro-

gram, v ktorom sa na poprednom mieste našla koncepcia tzv. svetového židovského národa. V súlade s touto koncepciou všetci Židia na svete (14 miliónov — údaje z roku 1965), nezávisle od miesta pobytu a občianstva musia byť vždy verní židovskému národu a izraelskému štátu. Boli zmenené aj organizačné formy s odôvodnením, že sionistické hnutie „musí široko otvoriť svoje dvere, zanechať formy exkluzívnej práce a tesný rámcu stranickej štruktúry“. Takto sionistické hnutie začalo masovým prácu a zapojilo do nej všetky pristupné prostredia a jednotlivcov židovského pôvodu.

Dnešný sionizmus je úplne nacionalistický a súčasne rozhodne antikomunistický. Objavuje sa to najmä na nepriateľskom vzťahu voči socialistickým krajinám a voči akémukolvek pokrokovému národnoslobodenecnému hnutiu. Je ideologou židovskej buržoázie a slúži k uskutočňovaniu jej reakčných, imperialistických cieľov.

EURÓPSKE CENTRUM

V Bratislavе začne onedlho pracovať výskumné výpočtové stredisko s účasťou programu OSN pre rozvoj. Projekt dohodla OSN s vládou ČSSR a gesciou bol poverený Státny statistický úrad.

Vznikne tu jedno z veľmi významných európskych centier, ktorého výskumy bude využívať aj celý rad ďalších krajín. Pomocou samopočítáča bude riešiť problémy informačnej sústavy automatizovaného spracovania a uchovávania ekonomickej informácií pre riadenie národného hospodárstva.

ZE
ZÁHAD
TELE-
PATIE

Nedávno bola provedena mezi Leningradom a Moskvou řada telepatických pokusů, jimiž byl dosažen vysoký stupeň přesnosti přenášení obrazů i emocních stavů. Uvádíme několik výpovědí k této věci: Hovoří Edvard Naumov — fyziolog: — Induktor (osoba vysílající se nacházel v Moskvě a perceptor (příjemce) v Leningradu. V určitou hodinu byly před induktorem, jímž byl fyzik Jurij Kamienskij, položeny různé předměty, o nichž ani on, ani jeho partner nic předtím nevěděli. Ukázáno, kromě jiných, osobní průkaz, kružítko, teplomér, kartáček na zuby a nůž. Perceptor v Leningradu věděl pouze, že počátek experimentu je určen v době mezi 19,00 — 20,00

hod. Konfrontace protokolů z pokusu dokázala, že s přesností na jednu minutu perceptor odebral začátek a konec jednotlivých fragmentů. Z pěti předmětů s velkou přesností po-psal perceptor tři.

Hovoří Genadij Sjergijev, docent, doktor techn.: — V době předávání jsme zaznamenali na elektroencefalografu u induktora i perceptora změny. Tyto změny přicházely bleskově a byly natolik specifické že na jejich základě můžeme posoudit, zda v určitém okamžiku přijímá „přijímá“ telepatické téma, nebo nikoliv. Reakce mozku probíhá o tři — čtyři vteřiny před tím, než perceptor potvrdí změnu. Někdy toto

zpoždění trvá i deset — dvanáct vteřin.

Během experimentu jsme mohli získat přenášení prozatím pouze negativních dojmů — strachu, bolesti, nedostatek vzduchu k dýchání. Hlubokost těchto zážitků jsme zaznamenali nejenom na základě slov účastníků, ale také pomocí přístrojů.

Hovoří Karel Nikolajev — umělec moskevského dramatického divadla — perceptor: — Tak jako u každého druhu činnosti vyžadují maximální duševní výpětí, přijímání telepatických signálů si vyžaduje určitou atmosféru: ticho, odstranění vedlejších dráždivých impulsů — zvláště nepříjemných, plně soustředění, koncentraci..

KAMPAŇ PROTI NÁM

Nie je to náhoda, že v poslednom období zo všetkých reakčných propagandistických trúb namierených proti našej krajine najhlasnejšie znejú úražky zo sionistickej trúby. Spojili sa totiž v jednom tone reakčné propagandy: imperialistická zo Spojenej štátov, sionistická z Izraela a sionistických zoskupení v mnohých krajinách a revizionistická z Nemeckej spolkovej republiky. Spolu osočujú našu krajinu. Pozastavme sa prečo vlastne horné „C“ hraje v trio USA-Izrael-NSR sionistická propaganda.

Za prvé, treba spomenúť, že nie od dnes sionistická propaganda ohovára našu krajinu. Motor tejto propagandy zväčší naposledy iba rýchlosť obrátok. Zváčilo sa tiež vďaka početným publikáciám aj naše poznanie tohto predmetu. Publikácie upozorňujú na množstvo faktov, ktoré každého pozitívneho človeka môžu pripraviť o rovnováhu. Nejeden občan sa pýta: ako je to možné? Samozrejme nepoznanie faktov, charakteru a pôsobenia sionizmu môže nás prekvapíť a spôsobovať nervozitu a rozhodný odpor. Ako môžu nevyvolať odpor každého z nás také cigánstvo ako tie, že poľskí občania dobrovoľne spolupracovali s Nemcami v extreminácii Židov, že Poliaci sú vrahmi so zvieracou nenávisťou k Židom, že mnoho Poliakov dokonca prevyšovalo Nemcov v krvilačnosti a nenávisti k Židom, cigánstvo o tom, že údajná hrstka Židov, ktorým sa podarilo ujsť Nemcom, bola na smrť umučená poľskými sedliakmi.

Tohto druhu tárany a opľuvanie je typické pre nepriateľa, ktorý považuje každú metódu za

rí nenaletia na lep týmto výzvam, lebo sú pevne spojení s krajinou, v ktorej uželi denné svetlo a v ktorej svoju prácu menia na každodenný chlieb. Určenie postoja týchto ľudí patrí im. Postoj našej strany voči poľským občanom židovského pôvodu je totiž jednoznačný. Na poslednom zasadom SNCmu PLR hovoril o tom súdr. Z. Kliszk:

„Stojíme na pôde plnej rovnoprávnosti všetkých občanov našej krajiny, nezávisle od ich národnosti. Bojujeme a budeme bojať proti antisemitizmu, akýmkoľvek prejavom diskriminácie občanov pre ich národnostný pôvod. Naproti tomu nemôžeme znášať sionizmus, uznavanie občanskej lojalítu nie voči Poľsku, ale voči Izraelu. Nemôžeme súhlasiť s tým, aby spoločenský postoj niektorých stredisk určoval nie ohľad na socialistické záujmy nášho štátu, ale skupinová solidarita a záujmy skupiny. Nezniesieme toto zvlášť v strediskach, ktoré z politického a ideového zorného uhla majú vplyv na závažné odvetvia života. Odstranenie týchto javov je nevyhnutné aj preto, aby na Poliakov židovského pôvodu, pre ktorých Poľsko je jedinou vlastou, ktorí zrástli s poľskou zemou, nepadol tieň podozrenia, aby mohli pracovať v pokojnom ovzduší.“

Táto poloha rovného práva všetkých občanov nevyhovuje sionistom, lebo predsa nejde o rovné práva, o blaho obyvateľstva židovského pôvodu, ktoré je roztrúsené po celom svete napriek existencii izraelského štátu. Ide im o niečo iné.

Propagandistická kampaň proti Poľsku sa začala po našich októbrových udalostiach roku 1956.

hlavne stykmi so skupinami a osobami, ktoré začívali k tzv. „svetovému židovskému národu“. So stykmi išla materiálna, morálna pomoc, poskytovanie pomoci pri dostavaní sa na štúdiá; takto si získaval naoklonskost niektorých pre uskutočnenie svojich cieľov.

Ked' sme odhalili túto novú formu nepriateľského pôsobenia sionistov v našej krajine — vysypali sa na nás z vreca svetového sionizmu geobelovské dôvody. Túto kampaň proti Poľsku predsedu Rady ministrov J. Cyramkiewicz pomenoval triednym bojom sionistickej imperialistickej expozitúry so socialistickou krajinou konštatujúc:

„Keďže n'komu z nás nie je jedno čo sa hovori a myslí na svete o našej krajine a našom národe, nech mi bude slobodno vyjadriť dôveru, že sa inšpirátorom tejto ohovaračskej kompane nepodari, napriek všetkým úsiliam a rozhýbaniu najvyššej propagandistickej vojny, obhodiť blatom dobré meno Poliakov.“

Naš rozhodný postoj zapričínuje, že vlna ohovaračskej kompane proti Poľsku sa vzmáha. K zúriosti privádza sionistov naše dôsledné konanie v otázkach, ktoré riešime prelepšenie nášho štátneho a spoločenského života. Zúria lebo končíme s ich panošením sa v našej krajine. Preto vymýšľajú a uverejňujú klebety, preto nás ohovárajú. My však pamätáme, poznáme fakty, ktoré sú ich týkajú. Netreba hovoriť kolko Židov prežilo stránu hitlerovskú okupáciu, len preto, že Poliaci s nasadením vlastného života vytvorili im pre toto podmienky. Sú to veci známe. Nechválili sme sa tým v povojnovom období, lebo sme konali predsa beznahradne, tak vo forme zorganizovanej, ako aj z vlastnej iniciatívy poľských občanov. Skryť niekoho pred hitlerovcami znamenalo viest s nimi boj. Bola to teda nielen pomoc, ale aj forma boja s okupantom. Čo vtedy robili sionisti?

Vieme, že malí v okupovanom Poľsku dobrú organizáciu. Nevytvorili však medzi židovským obyvateľstvom hnutie odporu. Utvorili ho pri našej pomoci židovskí komunisti a socialisti. Oni bojovali spolu s nami v partizánskych oddieloch, a v getách. Sionisti naproti tomu dodávali kádre pre oslavéný židovskú policiu v getách. Vo Varšave a Krakove boli dokonca židovské gestapácke brigády. Takúto, vedúcu úlohu v policii geta hrala vyhranene reakčná sionistická organizácia „Betar“, ktoré zakladateľom bol Menachem Begin, terajši významný politik izraelského štátu. Sionisti pomáhajú okupantom hľasali tiež heslo, že treba byť lojalnym, pasívnym a poslušným voči hitlerovským okupantom. Taky bol postoj tých, ktorí nás dnes potupujú a priatelia sa s Nemeckou spolkovou republikou.

Spolupráca Izraela a sionistov s NSR, ktorá je predsa dedičom ideí fašizmu a nadvlády nad celým svetom je opretá na zásadách ideologickej charakteru. Známy západonemecký politik R. Barzel na záprávu o prepadnutí arabských krajín povedal v Bundestagu: „Srdce Spolkovej republiky je na strane Izraela“. Ideológiu dopĺňajú obchodné transakcie, v rámci ktorých NSR dodáva pre Izrael zbraň. Tieto transakcie sa začali dohodou Tel-Aviv — Bonn v otázke odškodného za vraždenie Židov, v ktorej každá obeť bola prepočítaná na mince. Toto zase dopĺňuje zhodnosť názorov a metód v prevádzkovaní medzinárodnej politiky. A všetko spolu je požehnávané Výkonnou radou Svetového kongresu Židov a vedcom Svetovej sionistickej organizácie Nahumanom Goldmanom.

Tretí partner sionizmu v útokoch na Poľsko — americký imperializmus prihliada na ideológiu a na spoločné finančné záujmy zo sionistami. Je to tiež známe, že hlavné monopoly USA, ktoré kontroľujú politiku Washingtonu sú buď majetkom alebo sú ovplyvňované bankármami židovského pôvodu.

Jednota politických záujmov všetkých spoločníkov je samozrejmá, keď fúkajú do trúb proti nám. Ale dnešný svet to už nie sú biblické časy, v ktorých mali miesto záhraky. Dnes nikto nedokáže prejsť cez vodu suchou stopou. A keď sa pokúsiť proti nám, nech počíta s tým, že sa utopí.

M. B.

Tuláčky osud pripravili izraelskí agresori arabskému obyvateľstvu. Na snímke Arabovia vyhodení Izraelčanmi so svojich príbytkov v jednom z táborov.

dobrú, len aby dôjst, k cieľu. A cieľom sionizmu je agresia, roznecovanie, antikomunizmus. Zrozumiteľnými sa stávajú vo svetle týchto cieľov metódy používané sionistami.

Jeden z ideológov sionizmu David Ben Gurion, ktorý sa narodil v Poľsku, v Plošsku a ktorý bol predsedom izraelskej vlády v období agresie na Suezský kanál, takto písal o povinnosti každého Žida: „Židia nezávisle od svojho bydliska a občanstva musia byť vždy verní židovskému národu a izraelskému štátu. Keď hovoríme o jednom židovskom národe, musíme ignorovať fakt, že je on roztrúsený po celom svete a že Židia, ktorí žijú za hranicami nášho štátu sú občanmi krajín v ktorých bývajú. Musia byť v prvom rade lojalnymi voči židovskému národu a izraelskému štátu. Povinnosť voči krajine, ktorej sú občanmi, je druhoradou otázkou, ktorú treba ignorovať“.

Ci Židia občania socialistických krajín poslúchli túto výzvu a iné podobné? Zaručenie sú takí, kto-

L'UDIA

- 1.V.1890 — prvý raz v histórii sa oslavoval 1. máj ako sviatok medzinárodnej solidarity a bratstva pracujúcich, ustanovený na prvom kongrese II. internacionálnej v Paríži roku 1889.
- 8.V.1945 — nevyhnutná kapitolácia hitlerovského Nemecka. Zakončenie vojnových činností v Európe.
- 9.V.1945 — Deň víťazstva nad hitlerovským Nemeckom. Státny sviatok ČSSR.
- 10.V.1848 — boli v Liptovskom Mikuláši na národnom zhromaždení proklamované žiadosti slovenského národa s požiadavkami politických, kultúrnych a národných práv pre slovenský národ.
- 10.V.1883 — umrel v Hornej Lehote Samo Chalupka, slovenský štúrovský básnik. Námety pre svoju poéziu, zväčša ballady, romance a povesti, z ktorých mnohé znárodneli, čerpal z ľudových povestí a historie.
- 12.V.1364 — založenie krakovskej akadémie.

ROKY

- 12.V.1635 — bola založená trnavská univerzita. V r. 1777 prenesli ju do Budapešti.
- 12.V.1884 — umrel Bedřich Smetana, najvýznamnejší český hudobný skladateľ, tvorca národného štýlu opretého na ľudových piesniach a tancoch, autor Prednej nevesty (nar. 2.III.1824).
- 15.V.1942 — z Varšavy odišiel do piotrowských lesov prvý oddiel ľudové gardy pod vedením študenta varšavskej vysokej školy technickej Franciszka Zubrzyckého (malý Franek).
- 18.V.1944 — poľské oddiely sa zúčastnili výzornej bitky o Monte Cassino.
- 19.V.1465 — bola vydaná listina o založení univerzity v Bratislave s názvom Academia Istropolitana. (Univerzita sa nachádzala v budove na dnešnej Jiráskovej ulici č. 7, kde predtým bola mincovňa).
- 19.V.1912 — umrel Bolesław Prus v l. menom Aleksander Głowacki vynikajúci spisovateľ a publicista,

UDALOSTI

- predstaviteľ poľského pozitivizmu, autor historickej románu Faraon (nar. 20.VIII.1815).
- 23.V.1876 — umrel Janko Kráľ, slovenský štúrovský básnik a revolucionár.
- 23.V.1883 — umrel Cyprian Kamil Norwid, známy poľský básnik.
- 24.V.1543 — umrel vo Fromborku Mikołaj Koperník, veľký poľský astronom. Tvorca teórie pohybu Zeme okolo Slnka a jej otáčania sa okolo svojej osi, známej pod menom heliocentrickej sústavy sveta (helios — slnko), považuje Slnko za stred, okolo ktorého obiehajú planéty. Spôsobila prevrat vo vede i svetozáore ľudi a vyvrátila Ptolemaiovu učenie o tom, že centrom vesmíru je nehybná Zem (nar. 19.II.1473 v Toruni).
- 31.V.1863 — boli schválené stanovy Matice slovenskej, najvýznamnejšej národnej a kultúrnej slovenskej ustanovizne.

V ČESKOSLOVENSKU ZA FEDERÁCIOU

Skončením v prvej polovici apríla pléna ÚV KSC vyvrholil súčasný proces zmen v strane i spoločnosti ČSSR, ktorý sa začal decembrovým a januárovým plénom ÚV KSC. Základ tohto procesu tvorí schválený akčný program strany. Má on charakter zásadného politického dokumentu, ktorý sa bude ďalej v realizácii dotvárať i vychádza zo základnej myšlienky: vytvoriť akčnú jednotu na realizáciu hlavných úloh socialistického vývoja v Československu, obnoviť aktivitu strany, prehlibiť závažné otázky v oblasti politickej, sociálnej, kultúrnej a hospodárskej politiky, dať impulz k rozvoju tvorivej iniciatívy širokých mäs — komunistov a bezpartajných, všetkých zložiek spoločnosti a štátu.

Akčný program sa má stať — hovoril vo svojom prejave na plénum prvý tajomník ÚV KSC Alexander Dubček — významnou politickou platformou, na ktorej sa bude zjednocovať obrodné úsilie strany, sledujúc podnetiť k tvorivej iniciatíve celú stranu, všetok ľud v záujme úspešného rozvoja československej socialistickej spoločnosti.

V zahraničnopolitickej orientácii ČSSR akčný program jednoznačne prehlasuje, že jej základom je pevné spojenec a všeobecná spolupráca so Sovietskym zväzom a ostatnými socialistickými štátmi, ktorá je založená na principoch rovnoprávnosti, vzájomnej výhodnosti, nezasahovania a internacionálnej solidarity. V tomto zmysle ČSSR bude aktívnejšie a s premyslenou koncepciou prispievať k spoločnej činnosti Rady vzájomnej hospodárskej pomoci i Varšavskej zmluvy.

V zápase socialistických a demokratických sôl proti agresívnym snahám svetového imperializmu ČSSR stojí — zdôrazňuje akčný program — rozhodne na strane pokroku, demokracie a socializmu, a z tohto hľadiska bude určovať i svoj pomer k najpálcivejším medzinárodným problémom v celosvetovom zápase proti silam imperialistickej reakcie. Voči rovinutým kapitalistickým krajinám ČSSR bude uplatňovať politiku mierového spoločitia.

Jednym z najdôležitejších úloh v akčnom programme strany je otázka riešenia nového štátoprávneho usporiadania, ktorá premení Československo na federatívnu republiku Čechov a Slovákov. Z pohľadu na doterajší historický vývin spoločitia Čechov a Slovákov v spoločnom štáte prišlo sa k úzaveru, že doterajšie asimetrické štátoprávne zriadenie, v ktorom celostátné orgány boli súčasne národnými orgánmi českého národa a slovenské národné orgány boli týmto podriadené, deformovalo zásadu rovnoprávnosti a nezodpovedá principu riešenia národnostnej otázky. Malo to následky jednostranného vplyvu Čechov na Slovákov, to zase vzbudzovalo na Slovensku presvedčenie, že Slováci si sami domneváladnú a zároveň vyvolávalo obranný postoj slovenského národa. Zasa v Čechách pri nejstvovaní vlastných národných orgánov vznikal dojem nadbytočnosti slovenských národných orgánov. Poukazuje sa, že taký stav nielen narušoval vzťahy medzi českým a slovenským národom, ale vo svojich dôsledkoch bol proti ich zblížaniu, so škodou pre obidva tiehto národy.

V súčasnom hnutí za nové federatívne štátne zriadenie vychádza sa z existencie dvoch národných štátoprávnych celkov. Navrhuje sa utvoriť rovnanu sústavu najvyšších národných orgánov moci: zákonodarnej výkonej a nariadovacej, a to ako v Čechách, tak na Slovensku. To znamená, že v navrhovanom simeckom modeli bola by utvorená Česká národná rada, tak isto ako na Slovensku je Slovenská národná rada. Nad tým, ústredné, celoštátné orgány by boli spoločné, a priateľmi zákony by si vyžadovali súhlas zákonodarných národných orgánov českých a slovenských.

Je to zložitá problematika, ktorá sa bude dotýkať všetkých štátnych orgánov: parlamentu, vlády a do istej miery aj národných výborov, otázok právnych či ekonomických vzťahov. Na Slovensku ozývajú sa hlasy, že po utvorení federatívneho štátoprávneho usporiadania, to znamená

akonáhle vzniknú české a slovenské orgány, kraje stratia svoj zmysel a nebudú potrebné. Okresy boli by riadené priamo Slovenskou národnou radou. Podotýka sa však aj to, že v Čechách, kde je rozsiahlejšia územná rozloha, riešenie to mohlo by nebyť správne.

Je to však ešte predchádzajúci proces programovania a diskusie, ktorého otázky vypracovuje. Rieši sa zároveň, zviazané so zavedením federatívneho zriadenia, rozličné, pálčivé nedostatky súčasného stavu úpravy štátoprávnych vzťahov českého a slovenského národa. Predpokladá sa, že vypracovaný ústavny zákon federatívneho usporiadania, ktorý bude na základe plnej rovnosti riešiť postavenie slovenských národných orgánov, príjme sa najneskoršie do XIV. zjazdu Komunistickej strany Československa. Akčný program uvádzá, že zároveň má byť vypracovaný štatút upravujúci postavenie a práva všetkých národností v ČSSR, zaručujúci možnosti ich národného života a rozvoja ich národnnej svojbylosti. V diskusii, ktorá prebieha v Československu odzneli aj hlasy o zmene štátneho znaku.

Aprílové plénum ÚV KSC zároveň posúdilo súčasnú vnúropoliticú situáciu v ČSSR, vajadrilo sa o postupe rehabilitácie všetkých osôb postihnutých porušovaním socialistickej zákonnosti a stranických norm, odporučilo odloženie volieb do národných výborov, uzneslo sa urýchliť zvolanie XIV. zjazdu strany a prijalo iné uznesenia.

Rad zmien, ktoré v poslednom období prebiehajú v Československu skrýva celé klbko všetkých problémov: národných, ekonomických, sociálnych, kultúrnych a politickej, ktoré zapôsobili na štruktúru celej Československej republiky. Zasiahli tiež do osobných funkcií na vedúcich miestach. Ako už informovala denná tlač rad funkcionárov rezignovalo, bolo zvolené nové vedenie ÚV KSC a ÚV KSS a nová vláda.

DRAHÍ KRAJANIA! — DRAHÍ PRIATELIA!

V JÚNI TOHTO ROKU UPLÝVA 10. VÝROČIE VYCHÁDZANIA NÁŠHO KRAJANSKÉHO ČASOPISU ŽIVOT.

TOTO VÝROČIE PRIPOMÍNAME PRETO, LEBO BY SME CHCELI V JÚNOVOM JUBILEJNOM ČÍSLE ZVÝRAZNÍŤ TAKÚ TEMATIKU, KTORÁ BY VĀS NAJVIAC ZAUJIMA.

RADI UVEREJNÍME AJ MATERIÁLY, KTORÉ SA NEBUDÚ TÝKAŤ 10. VÝROČIA ŽIVOTA.

ČAKÁME NA VAŠE LISTY.

W NOWOM TARGU ZASADLO PREDSEDNICTVO KW PZPR

V Nowotarských závodoch koženého priemyslu „Podhale“ (NZPS), ktoré sú najväčším závodom Nowotarského okresu a druhým najväčším výrobcom obuvi v Poľsku — po Chełmku — uskutočnilo sa 23.IV. t.r. zasadanie aktívnu Vojvodského výboru PZPR. Témou zasadania bola pôsobnosť závodnej stranicej organizácie v NZPS, dosiahnuté výsledky kombinátu, modernizácia výroby a zvýšenie kvality obuvi pre lepšie uspokojenie potrieb domáčich a zahraničných spotrebiteľov. Okrem toho prerokovali sa aj spoločensko-politickej problémové závodu.

Zasadaniu predsedal prvý tajomník Vojvodského výboru PZPR, poslanec CZESŁAW DOMAGAŁA.

Okrem toho sa zúčastnili aj tajomníci KW JERZY PEKALA a ANDRZEJ KOZANECKI, prvý tajomník Okresného výboru PZPR v Nowom Targu JÓZEF NOWAK a generálny riaditeľ Združenia koženého priemyslu v Lodži mgr. J. DZIAŁKOWSKI.

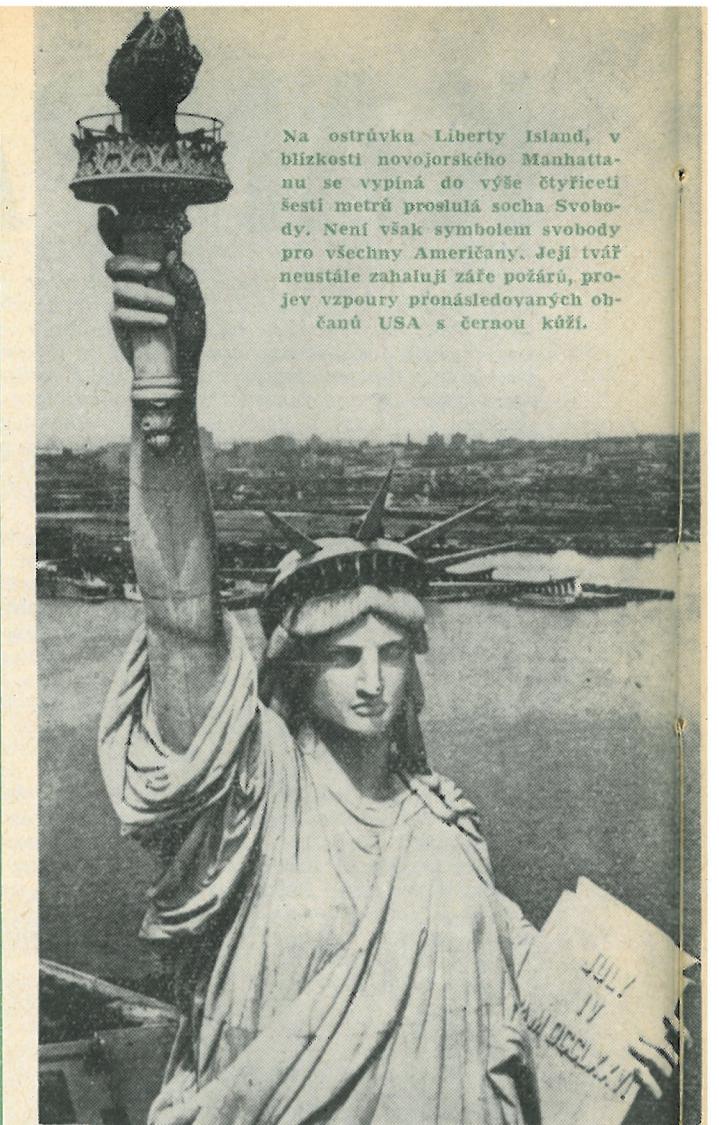
Návrhy, formulované v diskusii sa týkali predovšetkým takých otázok ako: neustále a systematické zvyšovanie kvalifikácií pracovníkov, patričné využívanie materiálnych popudov (fond majstrov), likvidácia doteraz existujúcich materiálových nedostatkov a tým aj nepotrebných prestavok, rozvoj spoločenskej kontroly výroby a socialistické súťaženie. Stranická organizácia musí dôsledne oboznamovať súdruhov s priebehom plnenia uznesenia VII. pléna a zároveň zvýšiť úsilie efektívnejšieho pôsobenia na prostredie. Vyriešenie týchto problémov môže primiesť radikálne zlepšenie na každom úseku práce v NZPS.

Hodnotiac priebeh zasadania, prvý tajomník KW PZPR Czesław Domagała rozobral základné činite-

le, ktoré rozhodujú o kvalite a modernosti výroby, pričom mimoriadnu pozornosť venoval takým otázkam, ako je zbehllosť, technická kultúra a uvedomenie ľudí, kvalita surovín, technické vybavenie a modernosť konštrukcie a technológie. Zvyšovanie odborných znalostí, hľadanie nových a patrične rýchlych riešení a dokonca nákup a využitie aj zahraničných vzorov a modelov (samozrejme ak to bude vyzdvihovať a uspokojí popyt spotrebiteľov) a vôleb využitie všetkých možností, aké nám poskytuje technický pokrok, to všetko patrí k prvoradým úlohám, ktorých vyriešením by sa mali NZPS predovšetkým zaoberať.

Veľmi dôležitou otázkou je zároveň zvyšovanie estetiky pracoviska čo sa samozrejme spája s rozvojom všeobecnej kultúry. Treba zneškodniť konflikty medzi pracovníkmi a najmä ich príčiny. Uvedomovať a oboznamovať, predovšetkým mladých, s fažkou cestou, ktorou kráčala naša krajina, dvihajúc sa z davnovej zaostalosti a vojnového zničenia.

J. Š.

Na ostríku Liberty Island, v blízkosti novojorského Manhattana se vypíná do výšky čtyřiceti šesti metrů proslulá socha Svobody. Není však symbolem svobody pro všechny Američany. Jej tvář neustále zahaluje záfe požárů, projev vzpoury pronásledovaných občanů USA s černou kůží.

BÍLÉ

Uprostred paseky svítil na temném pozadí noční tmy planoucí kříž. Okolo něho stály bílé postavy, tvořící čtverhran. Jejich hlavy přikrývaly vysoké bílé kukly s vystřízenými otvory na oči. Za nimi očekávali v řadě na složení přísahy kandidáti na členy Neviditelného království, Ku klux klanu. V hloubi hustě rozestavené hlídky bděly nad bezpečností ceremoniálu. Hlídal, aby někdo nepovolaný se nedostal na paseku.

Pojednou se na pozadí hořícího kříže objevila postava mistra ceremoniálu, oděná v červeň. Oslovil kandidáty, aby se s „bratry“ (tak se nazývají členové sekty), přiblížili k bílému čtverhranu. Začal se ceremoniál přijetí nových členů. Probíhal podle přísně dodržovaných pravidel obsažených v tajné knize sekty. — Kdo sem chce vstoupit? — padla otázka ze středu čtverhranu.

— Příchozí z cizího světa tmy, kteří chtějí být obyvateli Neviditelného království — odpověděl hlas jménem kandidátů. Po dalších otázkách a odpovědích, týkajících se dodržení věrnosti bílé rase a poslušnosti vůči sekte, kandidáti vstoupili v trojicích do čtverhranu a seřadili se před kamenným oltářem, za kterým stál se složenýma na prsou rukama nejvyšší kaplan sekty, oblečený do světemodré týgy.

— Chcete být přijati do naší sekty z upřímného srdce a nezíštné? Jste rozhodnuti nepodlehnut nikdy cizí vládě, ani lidu, ani sekte a jste prosti jakýchkoliv jiných příslibů? Stojí Spojené státy a jejich zřízení výše, než kterýkoliv jiný stát a vláda? Věříte v odvěkou hegemonii bílé rasy a slibujete učinit vše, aby tato hegemonie byla navždy zajištěna? — To jsou autentické otázky, kladé kaplanem sekty. Na každou otázku kandidáti odpovídali sborovým: „ano“.

Podobné obřadní akty se opakovaly také u následujících oltářů s hořícími kříži, za nimiž stáli hodnotáři sekty, stále vyšší. Dodržováním přímo divadelní scény zvyšující psychologické napětí, slibující u každého oltáře sborové a souhlasné odpovídání.

Konečně přistoupili k pátemu oltáři, nazývanému v sekte „svatým“. Za ním stál vůdce sekty — královský mág. Zde kandidáti skládali následující přísahu: „Na smrt za zradu tajemství sekty. Na víru, že Amerika je a musí zůstat zemí bílého člověka čisté anglosaské rasy. Na ochranu bílého člověka a čistoty bílé ženy. Na věrnost Království a vzájemnou pomoc členům sekty v každé situaci...“

Na pozadí noční tmy a planoucích křížů se nesla slova přísahy, po jejichž odeznění mág s mečem v ruce přistoupil k nejbližší klečícímu kandidátu:

ATENTÁT, KTERÝ OTŘÁSL AMERIKOU

Zločin byl spáchán večer dne 4. dubna 1968 v městě Memphis ve státě Tennessee. Tohoto dne řečnil z balkonu zdejšího motelu „Lorraine“ pastor dr. Martin Luther King, proslulý vůdce černošského obyvatelstva Spojených států, které bojuje za svobodný život a za práci. Pojednou padl z okna hotelu, stojícího naproti motelu, zákeřný výstřel. Pastor King zemřel.

Vrah z Memphis dobře věděl na koho míří a nechybil. Dr. King nebyl extrémistou ani fanatikem. Byl to člověk, který celý svůj život hlasal mírové metody politického boje. Nechtěl domácí válku, prolévání krve. Mírovými demonstracemi, bojkotem a pasivním odporem chtěl přivést černošský lid k rovnoprávnosti. A právě tento člověk byl ve vlastní zemi zastřelen. Stal se obětí s premeditací plánovaného rasistického spiknutí, které je hanbou pro USA.

Existenci spiknutí bílých rasistů musila dokonce přiznat za několik dní po atentátu i americká federální vyšet-

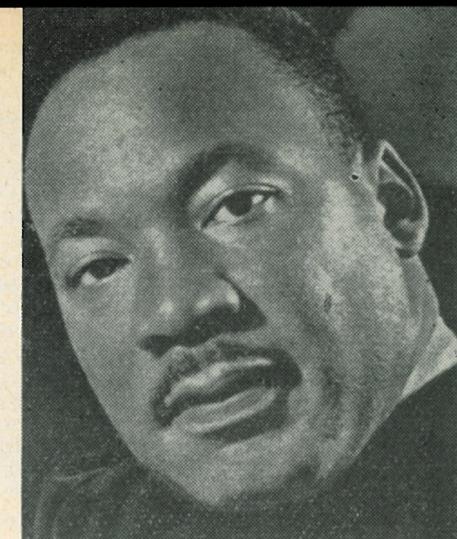
řovací kancelář (FBI). Byl zatčen jakýsi Eric Stravros Galta, který byl obžalován z organizování ještě s jiným člověkem, pravděpodobně jeho bratrem, spiknutí proti dr. Kingovi. Vyšetřování pokračuje. Odhalí však opravdové spiklenecky, kteří například mohou mít významné postavení a mohou se krýt za jedinci druhu Galta?

Náladu, která ovládla po vraždě Memphis, Washington a jiná města USA, lze jen stěží popsat. Bílí obyvatelé byli opanováni strachem, obávají se výbuchu domácí války. Černošské americké společenství ovládla bolest, hraničící se zoufalstvím, rozhořčením a hněvem. Několika desítkami amerických měst proběhla vla bouřlivých demonstrací. V ulicích padaly výstřely, hořely domy. Ve Washingtonu jednotky rychle přivolánoho vojska obklopily sídlo prezidenta. Byli mrtví a ranění, bylo zatýkání.

V této atmosféře sílic nepokojů schválila poslanecká sněmovna Kongresu USA — chráněná silnými oddíly

vojska a policie — usnesení, částečně omezující rasovou diskriminaci, platnou dosud při prodeji a pronajímání bytů. Tento návrh byl již delší dobu diskutován a neustále odkládán. Schválen byl teprve tváří v tvář rozbořené vlně demonstrací černošského obyvatelstva, které byly vyprovokovány zavražděním dr. Kinga.

Zločin, který byl spáchán v Memphis, není výjimkou bez precedensu ve Spojených státech. V tomto státě — připomeňme si to — před několika lety byl zastřelen dokonce president, a skuteční vrahové nebyli dodnes vyplátráni. V tomto státě s nejvyspělejší technickou civilizací z kapitalistických zemí, který ke všemu stále chce celý svět poučovat o demokratických zásadách, politické vraždy jsou jevem téměř všedním. Avšak protesty mnoha milionů černošského obyvatelstva, které žádá zrušení panujícího vykořisťování a rasových diskriminujících zákonů, jsou umlčovány policií, národní gardou nebo vojskem pomocí pen-

Pastor dr. M. L. King, proslulý vůdce amerických černochů, nositel Mírové Nobelovy ceny dovedl si získat úctu a mezinárodní popularitu.

dreků, vězení a dokonce strojních pušek.

Tímto způsobem však nebudou vyřešeny otázky, které vyvolávají stále ostřejší boje černošů za úplná občanská práva ve vlastní zemi. Tento pálicí problém tím spíše nebyl zlikvidován rasistickým atentátem na pastora Kinga.

Amerika je těžce nemocným státem, který vraždí své lékaře. Problém černošského obyvatelstva a jeho vzpoura proti zákonům bílých lidí jsou jedním z důležitých příznaků této nemoci.

FOR WHITES ONLY — YESTERDAY TODAY AND FOREVER — pouze pro bílé — včera, dnes, navždy — to jsou hesla ultrapravicové organizace KU KLUX KLANU, která byla založena 24. prosince roku 1865 ve státě Tennessee. V témž, ve kterém byl zavražděn pastor King. Působí dále, v hluboké konspiraci, s mo-

hutnými vlivy a příšernými zločiny na svém kontě. Její členi, ať již v podivných oblecích organizace, či v civilních oděvech, používají k dosažení svých cílů nejbrutálnější a nejzločinější metody boje. Většinou nebývají odhalováni, ukrývají se v atmosféře neproniknutelné záhad.

— Z moci, která mi byla dána jako královskému mágu, pasuji tě na rytíře... Je to nejvznešenější titul, jaký můžeš jako člověk získat. Potom se dotknul mečem levého ramene klečícího a varoval:

— Zapamatuj si, že lépe by bylo, kdyby meč, jímž se nyní dotýkám tvého srdce, přebil je, než abys měl kdykoli zapomenout na přísahu, kterou jsi složil.

Dále mág s rukama vztaženýma nad hlavami klečících volal:

— Povstaňte rytíři Neviditelného království a nikdy nedávajte jiným bratřím důvod k tomu, aby litovali, že vás uznali hodnými členstvím zákona!

Slavnost se skončila. Řady se pohnuly. Noví členi se smíšili se starými. Okolo ohňů se začala zábava a tanec.

Takovéto ceremonie se nám zdají v našem století přímo neuvěřitelné a fantastické — avšak existují. Podívejme, kongres Spojených států na nátlak pokrovkového mínění veřejnosti v Americe a na celém světě musil v 1958 roce zrušit Ku Klux Klan, který nejdříve působil jako charitativní spolek.

Ve skutečnosti činnost této krajně pravicové a nacionalistické organizace nebyla zastavena. Scéna, kterou jsme výše popsali, se odehrála před pěti lety na úbočí Kamenné hory (Stone Mountain), ležící 16 mil severně od Atlanty. Sekta, která má široce rozvětvené a vlivné styky v různých podnicích, policii, administraci, ve stranách, zvláště v republikánské, a disponuje celým arzenálem nejrůznějších bojových prostředků, dále značně ovlivňuje situaci v USA. Pomocí propagandy rozsévá nenávist mezi měšťáky k socialismu, protestanty ke katolicismu, „opravdovými“ Američany k černošům a jiným Američanům jiného než anglosaského původu.

„Rytíři“ ultrapravice, ihostejně je zda v oficiálním obřadním obleku nebo v civilu, nejbližší jsou podstavou svých rasistických názorů a tužeb známým vzorům hitlerovským. K dosažení svých cílů používají nejšpinavější a nejbrutálnější formy boje. Hlavním objektem jejich útoků, tak jako před sto lety, jsou černosi, bojující za zrušení rasové nerovnopránosti a také pokrovková část společnosti americké, která chce mír ve Vietnamu a chce plně a konsekventně likvidovat příčiny strašného rasového napětí ve Spojených státech.

ČITATELIA REDAKCIA

ZUBRZYCA DOLNA

Je nás 36 plus 18 žiakov, schádzame sa v poloprázdnej miestnosti, ktorú voláme klubovňou. Napriek tomu, že od osláv dvadsaťročia, tak Obvodný ako aj Ústredný výbor našej Spoločnosti už sa na nás nepamätajú, jednako chceme sa aktívne zúčastňovať na kultúrnom a spoločenskom živote našej obce. Svedčia o tom hoc aj záväzky, ktoré sme si vytýčili pri priležitosti 1. mája a 10. výročia Života. Chceme nacvičiť dve divadelné hry (jednu na 1. mája, druhú na 22. júla) a niekoľko ľudových piesní. Pri priležitosti 10. výročia vydávania Života zapáliť opäť vatrú. Plánujeme vybieliť klubovňu, cestu k nej obsadiť ovocnými a ozdobnými stromčekmi (každý pred svojím domom). Usporiadame súťaž v úprave vlastných záhradiek. Zúčastníme sa na spoločenských čincoch pri stavbe dvoch mostíkov. Na mieste starej školy urobíme záhradku a budeme v nej pestovať kvety, aby sme v klubovni mali vždy svieže kvety. Samozrejme budú visieť na stene — kým si nespravíme stôl.

Dúfame, že sa týmto priponiemie našim organizačným pracovníkom a prídu sa na nás podívať už s novou harmonikou, o ktorú dávno prosíme.

MLÁDEŽ

LIPNICA WIELKA

Skupinu Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Lipnici Wielkej vede krajč Jozef Karnafel, ktorý prejal túto fažku a zodpovednú organizačnú prácu od svojho otca, zaslúžilého činiteľa Spoločnosti. Teší sa dôverou a podporou členov a priaznivcov.

JÁN KOVALÍK

FRYDMAN

Vo Frydmane sa konala koncom marca voľebná schôdza, na ktorej sa zúčastnili všetci členovia skupiny. Krajč Karol Prelich zhodnotil prácu za minulé obdobie, podčiarkujúc fažku aké malí a nadáľ majú s divadelným krúžkom. K 10. výročiu vydávania Života výbor chce usporiadať tanecnú zábavu.

Do nového výboru Miestnej skupiny vo Frydmane boli zvolení Karol Prelich — predsedá, Emil Koternia — zástupca predsedu, Pavol Hlaváč — tajomník, František Pleva — pokladník, Valent Tažík, Ján Brižek Jozef Bičos a Ján Galig — členovia.

František Bednarčík

Mládež z Lipnile Wielkej so svojím predsedom skupiny KSČS v rozhovore o organizačných záležitostach.

Mládež z Lipnile Wielkej so svojím predsedom skupiny KSČS, krajčom J. Karnafelom.

V minulom roku 3. septembra predsedá Jozef Karnafel veľmi dobre pripravil ústrednú vatrú Spoločnosti na Orave. Spolu s kolektívom svojho aktívneho venoval usporiadaniu tohto podujatia veľa úsilia, a preto aj dobre dopadol.

Treba mu vyjadriť slová uznania. A čo viac, treba, aby skupine v Lipnici Wielkej vytvoril také isté podmienky rozvoja kultúrnej práce ako boli vytvorené skupine v Przywiarówke. Zišiel by sa televízor a iné klubové vybavenie. Toto adresujeme prezidiu ÚV Spoločnosti, tlmouchiac požiadavky krajanov z Lipnice Wielkej.

K.M.

JURGOW

Chcel by som Vás vážení čitatelia oboznámiť s troma problémami, ktoré nás Jurgowčanov veľmi trápi.

V tomto roku chceme ukončiť elektrifikáciu Jurgowa, čo si, ako už možno viete, robíme spoločenským činom a v rámci svojich možností. V minulom roku nám Nowotarské kožené závody pomohli previesť liniu vysokého napätia z Rzepiski, za čo sme im nesmieť vďační. Ale transformátor, ten nám je len na farchu. Musíme zaň platiť nájomné! Sme hádam jedinou dedinou na Spiši, ktorá za pužívanie transformátora musí platiť, a predsa bez neho sa zaobíť nemôžeme.

Ďalšia vec s ktorou tiež chceme skončovať je generálna oprava škôlky. Skôlka sa nachádza v jednej z budov, ktorá si pamäta aspoň revolučné, keď už nie staršie, časy z roku 1905. Zatiaľ sme sa nejakým nemožnosťom dohodol s patričnými orgánmi, aby nám prevedli túto opravu. Dúfame však, že sa naše deti dočkajú dňa, keď sa budú môcť hrať v čistej, obnovenej škôlke.

Poslednou vecou, ktorú som chcel spomenúť je výstavba obchodného pavilónu, bez ktorého nemôže byť ani reži o turistike. My však chceme Jurgów spopularizovať pre turistov a preto sa už veľmi dávno snažíme o tento stánek turistickej potreby. Sme presvedčení, že v tomto roku začneme budovať. Veď už roku 1966 boli finančne prostriedky, roku 1967 bola vypracovaná technická dokumentácia, teda na tento rok neostáva nič iné, len začať s výstavbou. Pevne tomu veríme a s nami aj krajč Ján Haniačik, tajomník Miestneho národného výboru v Czarnej Góre, ktorého tieto tri jurgowské problémy hádam najviac trápi.

J.G.

KACWIN

V poslednom čase sa poľnohospodárskej otázke venuje veľa pozornosti. Smeruje sa k zvážšovaniu areálu ornej pôdy, k zlepšeniu metód obrábania pôdy a tým aj k zvyšovaniu hektárových výnosov. Naša strana a vláda venujeme na tento cieľ obrovské finančné prostriedky a usporadúva rôzne podujatia. Jedným z nich sú tzv. rolnícke kurzy, o ktorých chceme práve spomenúť.

V našej obci si tento kurz získal veľké uznanie, pretože program obsahoval skutočne také body zo poľnohospodárskych vedomostí, o ktorých ľudia nemali ani tušenia. Možno povedať: došlo sa k uzávere, že hoci na našom teréne pôda nie je najlepšia, jednako patričnou úpravou možno dosiahnuť celkom slušné výsledky. K najzaujímavejším tématam patrí: ošetrovanie dobytku, hygiena hospodárskych budov, úprava zrna pred siahom, umelé hnojivo a pod.

Okresní inštruktori vynaložili veľa úsilia, aby takéto kurzy prebiehali podľa možností organizačne dobré, aby trafili k srdciam poslucháčov, aby ich ľudia rozumeli a aby skrátka mali z toho nejaký osoh. A to sa im aj podarilo. Na každej prednáške mestnosť bola priam preplnená.

Jenako musíme spomenúť aj to, že nie každá prednáška bola usporiadávaná vo vhodnom čase, ba stalo sa, že dany inštruktori vôbec neprišeli.

Sám osobne sa pamätam na takýto prípad, keď 45 — 50 ľudí čakalo na prednášateľa, ktorý vôbec neprišiel. To samozrejme malo vplyv aj na návštevnosť, ktorá sa potom stále zmenšovala. Treba sa to-

tiž pamätať na to, že na dedine niekedy strata dvoch hodín znamená veľa. V súvislosti s týmto mal by som prosbu, aby sa to v budúcom podobne takýchto podujatiach neopakovalo a aby sa prihliadlo aj k tomu, že najlepším obdobím pre takéto kurzy je zimné obdobie. Chcem ešte dodať, že záujem je veľký a pevne verím, že sa aj výsledky onedlho dostavia.

ANTON PIVOVARČÍK

FALSZTYN

Na 24. marca tohto roku bola zvolaná schôdza Miestnej skupiny KSČS vo Falsztyne. Konala sa v krásne vyzdobenej dvorskej izbe, zvanej štvorák. Schôdzu otvoril krajč Andrej Horničák, člen MS Spoločnosti. Predsedu skupiny Jozef Nalepká zdôraznil nevyhnutnú potrebu utvorenia klubovne, bez ktorej organizačná práca Spoločnosti je nemysliteľná. Členovia sa dožadovali utvorenia ďalších základných tried. Deti, ktoré návštěvujú vyššie triedy musia cestovať do Frydmana. Na záver schôdze bol zvolený nový výbor. Predsedom ostal Jozef Nalepká, zástupcom predsedu Andrej Horničák, tajomníkom Jozef Jasiontek a pokladníkom Ján Cajka.

Novému výboru prajeme veľa úspechov v práci.

F. BEDNARČÍK

CZARNA GÓRA

Chcela by som Vašim prostredníctvom podakovať ÚV KSČS v Poľsku, ktorý nám poslal do našej čítárne slovenské časopisy. Radost bola veľká. Niektorí krajania si hned časopisy požičali domov, iní čítali v čítarne.

Naša čítarňa existuje už od roku 1963, ale doposiaľ sme okrem Života nemali žiadne slovenské časopisy. Keby to bolo možné prosila by som v mene krajanov, aby slovenské tlačenie slovo našlo si v našej čítarne trvalé občianstvo. Boli by sme za to nesmierne vďační našej Spoločnosti.

ALŽBETA HELDÁKOVÁ
vedúca čítarne

ZUBRZYCA GÓRNA

Nedávno v Zubrzyci Górnnej sa konala schôdza miestneho národného výboru, na ktorej sa zúčastnili aj bývajúci už v Zubrzyci agronómi. Oboznámil prítomných výsledkami svojej práce a konštatoval, že bola to fažka práca, ktorá významne posmrštila výrobu. Teraz je so svojou prácou spokojný a samozrejme aj my, obyvatelia Zubrzice. Za pomoc v práci podakoval za mestnancom miestneho výboru a predsedom rolníckych krúžkov.

V diskusii sa hovorilo najmä o nedostatku umelých hnojív v GS Jablonke. Napriek tomu, že rozhlas a noviny predpovedali, že hnojiv bude dostatok, v skutočnosti však nie sú, alebo sú také, ktoré sa na našu pôdu nevhodia. O nespravnej organizácii schopnosti GS Jablonka svedčí aj nedostatok železa (zelených súčiastok do poľnohospodárskeho naradia) a chybne zásobovanie. Napríklad v zime boli potrebné piechové kolienka do pecí — v obchode na Orave však neboli. Teraz keď sme už pece povyhadzovali, lebo je teplo, GS dovezol plno rúr a kolienok.

JÁN KOVALÍK

CHYZNE

Naša klubovňa vyhrala v súťaži televízor, ktorý sme si hned aj zainštalovali. Obraz je výborný. Klubovňa je teraz denodenne preplňená. Nie je už asi v Chyžnom ani jeden človek, ktorý by si neprišiel pozrieť televízny program. Využívame ho tiež aj vo vyučovacích cieloch. Učitelia prichádzajú s deťmi na televízne besedy a iné podujatia určené pre školské deti.

Máme však jeden problém, ktorý s tým súvisí. Ako vieme televízor spotrebovať dosť veľa elektrickej energie, za ktorú treba platiť. Túto povinnosť doposiaľ musel plniť predsedu miestnej skupiny, u ktorého je klubovňa. Na televízne prenosy prichádzajú celá dedina a poplatok musí hrať jeden. Nie je to celkom v poriadku. Možno nám v tom pomôže Ústredný výbor KSČS alebo iné orgány, alebo sa najde iné, svojpomocné riešenie?

Po posledných oslavách 20. výročia Spoločnosti a s tým spojených súťažiach, naša mládež v Chyžnom preukazuje veľkú aktivity. Má však určité fažky. Keď sa nacvičuje nejaká divadelná hra či básnička treba dobre poznáť jazyk a práve tunu vidieť nedostatky. Mládež by sa rada učila jazyk, ale v našej škole č. 1 sa slovenčina nevyučuje. Prosili by sme teda školské inštitúcie či priamo riaditeľa školy, aby nám v tom pomohli a postarali sa o pridelenie pre našu školu učiteľa — slovenčinára.

J.G.

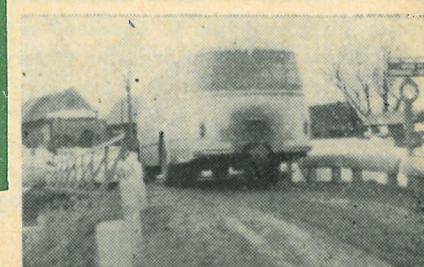
JABŁONKA

Veľmi naliehavým problémom, nad ktorým by sa mali zamyslieť patričné orgány je otázka jednosmerného mosta v Jablonke na ceste do Lipnice. Je to cesta — o ktorej už Život neraď písal — veľmi dôležitá, lebo viedie k štátnym hraniciam. Z tohto ohľadu je vždy na nej plno zahraničných vozidiel, zájazdových autobusov ap. Pripočítavajúc k tomu našu autobusovú dopravu, autobusy, ktoré prichádzajú pre pracovníkov z Nowotarských kožených závodov a nákladné autá voziace drevo, prejde ich cez spomínaný most okolo 70 — 80 denne. Musíme pamätať, že v sezóne tu prichádzajú veľa rybárov a turistov a tato čislica potom ešte stúpne.

Nejdôľ vám však o to, že tých vozidiel je príliš veľa, naopak chceme, aby ich bolo ešte viac, vec je ale v tom, že vozidlá na tejto ceste sa musia pohybovať v obidvoch smeroch. Most je však jednosmerný a hned za ním je zátačka, ktorá nedovoľuje náčas spozorovať vozidlo, pričádzajúce z druhej strany. Už viackrát sa stalo, že sa stretli na moste „čelami“, spôsobujúc si navzájom škodu. Na dennom poriadku je to, že jedno z nich musí cívať až na cestu, ktorá viedie do Chyžného. Je to obrovská strata času a ničenie si nervov, nehovoriac už o tom, že ľahko môže dojsť k nebezpečnej nehode.

J. L.

Jednosmerný most v Jablonke

25. VÝROČIE PL'R

SPOLOČENSKÉ ČINY

Pri príležitosti 25-ročia Poľskej Ludovej republiky reakcia mesačníka „Gospodarka i Administracja Terenowa“ pod patronátom Celoštátnego výboru Fronty národnnej jednoty, vyhlásila súťaž o najlepšie spoločenské činy. Môžu sa jej zúčastniť okresy, dediny, mesta, štvrte a sídliská. Tým účastníkom, ktorí sa predstavia najlepším využitím oblasťných zásob, najväčším počtom zúčastnených ludí, najväčšou spoločenskou a ekonomickej hodnotou spoločenských činov – budú udeľené odmeny (spolu vo výške 45 miliónov zlôtých).

Súťaž trvá od 1. januára tohto roku do 31. decembra 1969.

NOWA BIAŁA

7. apríla t. r. sa konala v Nowej Bialej v miestnosti tamnej klubovne volebná schôdza. Miestnej skupiny KSČaS. Zúčastnili sa jej skoro všetci členovia Spoločnosti. Schôdzu viedol tajomník Spišského obvodného výboru krajana Jozef Brija. Správu výboru za uplynulé obdobie prednesol kr. predsedá František Chalupka zdôrazňujúc v ňom kultúrno-osvetovú činnosť a organizačné úspechy miestnej skupiny Spoločnosti, ktoré vyustili v oslavách 20. výročia KSČaS v Poľsku a na turnaji Života v Niedzici. Správu o činnosti revíznej komisie prednesol krajana Ondreja Skupin oboznamujúc zároveň prítomných so stavom finančných prostriedkov MS Spoločnosti. Na žiadosť všetkých prítomných krajana František Bednarčík prečítal a oboznámil ich so stanovami Spoločnosti.

V obšírenej diskusii sa okrem iného spomína: na školách so slovenským vyučovacím jazykom sa nadálej pociťuje nedostatok príručiek potrebných pri vyučovaní sloveniny a keď aj sú, tak sú to vydania spred 14. rokov. Je to divné a nepochopiteľné že takéto staré vydania až teraz prichádzajú na naše školy. Týka sa to učebník matematiky a fyziky. Nakolko sa učebné osnovy menia, školstvo sa reorganizuje (8. trieda v základných školách) tieto učebnice nevyhovujú súčasným školským potrebám. Je to otázka súrnu, vyžiadujúca si okamžité riešenie. Iným pro-

blémom, s ktorým by sme sa nechceli ďalej stretnať, je akási neochota pri predaji československej tlače v stánkoch „Ruch“ v Nowom Targu. Veľa pozornosti sa venovalo okrem toho plneniu uznesení III. zjazdu KSČas.

Vo volbách, ktoré sa neskôr uskutočnili bol jednohlasne zvolený výbor v složení: predsedá — František Chalupka, podpredsedá — Michal Krištofek, tajomník — František Lojek, pokladník — František Bednarčík, členovia výboru — Ján Nemeč, Valent Šurek a Jakub Dluhý, revízna komisia — Jakub Lojek, František Bednarčík Andrej Skupin a Michal Kalata.

Na záver sme počuli aj zaujímavý návrh, týkajúci sa stavby spoločnej slovenskej klubovne pre Nowu Bialu a Krempachy, pričom sa členovia zaviazali, že polovicu práce vykonajú v rámci spoločenských činov. Pri tejto príležitosti želáme novozvolenému výboru veľa zdaru a úspechov v jeho osoznej práci.

F. BEDNARČÍK

PODSARNIE

V apríli tohto roku sa konala v Podsarni schôdza na ktorej sa krajania sťažovali na mnohé organizačné nedopatrenia. Prvý hľad tu hrali sťažnosti na nedostatok umelých hnojív v Jablonke. Vážny je tiež problém spojenia Podsarnia „zo svetom“. Doteraz Podsarnia prichádzali peši do Podwilkia (3 — 5 km) k autobusu, no ten ich často nezobral. Občania navrhovali, aby bol pre nich zabezpečený aspoň malý mikrobus.

Dalším problémom, ktorý je spojený tiež s umelými hnojivami a konkrétnie s vápnom je nedostatok ochranných okuliarov. Pri rozsievaniu vápna dostáva sa ono do očí. Boli už prípady, že niektorí z toho onemocneli. Preto krajania nechcú siah túto dôležitú hnojivovú zložku. Takéto okuliare by sa zišli aj pri mlátení. Mal by sa tým zoberať priemysel. Tým viac, že v súčasnom Československu sa už takéto okuliare dávno vyrábajú.

K.J.

10 ROKOV

Ešte nedozneli posledné ozviny kultúrnych podujatí súvisiacich s 20. výročím existencie KSČaS v Poľsku, ešte stále máme pred očami plamene vatrei zahajujúcich tieto oslavu a už sa blíži nové výročie, ktoré pre našich krajanov a najmä členov KSČaS má takisto obrovský význam. 10 rokov trvania nášho krajanského časopisu ŽIVOT.

Nebudem vypočítavať čo všetko Život pre nás vyko-

nal. Spomeniem iba čím je a čo pre nás znamená.

Ako orgán našej Spoločnosti je tým, čo nás združuje. Informuje o živote a o organizačných problémoch našej Spoločnosti. Je našim okienkom do sveta, našou vizitkou — tak doma ako aj v zahraničí. Sú v ňom články, ktoré dokážu upútať každého čitateľa. Oblubnené sú rady a porady lekára, zverolekára, právnika a pod. Život nezabúda ani na naše krajanky. Venuje im skoro dve stránky. Najdú tam rubriku venovanú kuchárstvu, šitiu a iným otázkam, ktoré ich zaujímajú. Veľa miest venuje aj našim najmladším — deťom, ktoré priam hľajú všetky tie dobrodružné príbehy, rozprávky a hádanky. Veľmi vitaná a oblubnená je rubrika venovaná poľnohospodárstvu, ktorému sa v poslednom čase venuje mimoriadna pozornosť v celoštátnom meradle. Rozoberá totiž otázky, ktoré sa priamo týkajú oblasti, v ktorých žije väčšina našich krajanov. Populárna je aj rubrika Čitatelia — Redakcia, v ktorej si naši krajania-dopisovatelia pišu o všetkých kľadoch a nedostatkoch nášho verejného, spoločenského a kultúrneho života.

Či to všetko bolo by možné v predvojnovom Poľsku? Rozhodne nie. Je to skoro nemysliteľné, aby sa burzoázy štát, akým Poľsko bolo, takto staral o národnostné menšiny. Až Ludové Poľsko, ktorého podporu vidíme okrem iného aj v samom fakte vychádzania Života — v skutočnosti, že naša národnostná menšina má možnosť čítať a tým aj upevňovať si svoj materinský jazyk dokazuje, že národnostné otázky sa teraz berú vážne a riešia k všeobecnej spokojnosti.

Môžeme si iba priať, aby sa Život tak úspešne rozvíjal ešte ďalších 100 rokov. Nemai by chybovať v žiadnej rodine. Som presvedčený, že takýchto rodín je už málo a verím, že ich bude stále menej. Musíme si totiž uvedomiť, že existuje iba pre nás, všetko čo sa v ňom nachádza slúži iba nášmu dobru, pomáha nám pri riešení rôznych, menej alebo viac dôležitých problémov a veľa razy ich dokonca sám rieši za nás.

Na záver pri príležitosti 10. výročia vychádzania Života chcel by som ešte spomenúť, že veľa záslužnej práce vykonal šéfredaktor Adam Chalupec a vobec celý redakčný kolektív. Srdečne im k tomu blahoželám a prajem veľa zdaru, súl a úspechov v ich ďalšej namáhavnej ale prospešnej práci.

A. PIVOVARČÍK

Zleva: Jan Nowak — predseda Oddílu KSČaS v Zelowé, Helena Jerzaková — členka výboru, Jerzy Zagórski — kultúrno-ovzdelovací instruktor, Wacław Luściński — tajemník

Dětský hudební soubor

KULTURNÍ ČINNOST KSČaS V ZELOWĚ

Kulturní soubory KSČaS v Zelowě

Hudební soubor

VÝZNAM NZPS

Nowotarské závody koženého priemyslu „Podhale“ (NZPS), bežne nazývané kombinátom nemajú za sebou mnohoročnú tradíciu. Vznikli totiž už v Ludovom Poľsku, avšak rýchlo si získali meno jedného z najdôležitejších výrobcov obuvi v Poľsku. Iba v minulom roku sa v kombináte vyrabilo 7 miliónov párov obuvi. V tomto roku sa výroba zvýši o ďalších jeden a pol milióna párov, v čom 1820 tisíc párov je určené na export, získavajúc pre nás cenné devízy. Musíme ešte pripomeneť, že v tomto závode pracuje veľa našich krajanov zo Spiša a Oravy. No nien len to má svoj význam. Kombinát zároveň vplýva na zmene tváre Nowotarského okresu a zmene spoločenskej štruktúry tunajšieho obyvateľstva.

Vypočujme si, čo o tomto vplyve a o jeho problémoch povedal prvý tajomník Okresného výboru PZPR v Nowom Targu **JÓZEF NOWAK** a prvý tajomník závodnej straničnej organizácie **EUGENIUSZ ŁAGODZKI** v rozhovore s red. Olgierdom Jędrzejczykom, uverejnenom v dennej „Gazete Krakowskiej“ (23.IV. t.r.).

Na otázku akým spôsobom prispieva kombinát k zmenám spoločenskej štruktúry okresu, prvý tajomník Okresného výboru strany odpovedal:

V „Podhale“ pracuje 8,5 tisíc ľudí. Je to vo vojvodskom merítiku štvrtá najväčšia továreň, keď ide o počet zamestnancov. Ročný mzdový fond dosahuje 214 miliónov zlôtých. 90% zamestnancov musí dochádzať do práce. Tých 214 miliónov zlôtých ostáva na podhalanskej dedine. Ľudia, väčšinou mladí, prichádzajú sem z dediny, stretávajú sa s najnovšou technikou, poznávajú nové, socialistické vzťahy medzi ľuďmi. To vplýva nielen na no-

vých robotníkov, ale aj na ich okolie. V prostredí, v ktorom žijú a najmä tam, kde žijú členovia skoro 1000-člennnej straničnej organizácie NZPS, sú veľmi často iniciátormi spoločenských činov, veľa razy pomáhajú svojimi politickými skúsenosťami dedinským straničnym organizáciám. Tak teda úloha závodného výboru strany a straničkých organizácií rôznych oddelení v NZPS ďaleko vybieha poza hranice závodu.

Eugeniusz Łagodzki hovoriac o vnitorných problémoch kombinátu a jeho zamestnancoch okrem iného zdôraznil:

„Potešiteľná je skutočnosť, že závod ovládol proces stabilizácie pracovníkov, čo je veľmi úzko spojené s radikálnym zlepšením sociálnych podmienok a stabilizáciou mzied. Priemerná mzda v tretom štvrtročí sa zvýšila o 22% v porovnaní s prvým štvrtročím minulého roku. Vďaka rovnomernejšej práci zrušili sa mzdové výkyvy v jednotlivých mesia-

coch. V dôsledku splnenia exportných úloh zvýšil sa v minulom roku fond odmen na 2900 tisíc zlôtých. Z celkovej vyrábaného množstva 8,5 milióna párov dodáva sa na domáci trh veľmi široký sortiment obuvi, ktorého kvalita sa zvyšuje doslova z mesiaca na mesiac. Preto niet sa čomu diviť, že Združenie koženého priemyslu a Ministerstvo ľahkého priemyslu uznało nowotarskú obuv za najmodernejšiu v krajině. V snahe o zvýšenie odborných znalostí pracujúcich organizujú sa patričné kurzy, školy a riešia sa problém zahraničných praxí. Ide totiž o to, aby sa na zahraničnú prax mohol dostať oveľa širší kruh zamestnancov. Veľkú pozornosť venuje závod mladým ľuďom, avšak vo veľkom využíva skúsenosti starších, mûdrejších. Uplatňuje sa tu zásada že na vedúcich miestach musia byť ľudia, ktorí predstavujú vysoké odborné, morálne a ideovopolitické vzdelenie.“

J. SPERNOGA

POL'NOHOSPODÁRSKE OTÁZKY

NAJLACNEJSIE VLASTNÉ KRMOVINY

Krmovinový problém sa stal hlavnou výrobnou úlohou hospodárstiev, najmä tých, ktoré svoj hlavný rozvoj vidia v rozvoji chovateľstva. Ako je známe v posledných rokoch aj v Nowotarskom okrese nastal značný pokrok v rozvoji chovu dobytka. Priemerne na 100 ha poľnohospodárskej pôdy je asi 55 kusov (celoštátny priemer je 46,3) kráv. Ich dojivost aj napriek tomu, že patrí medzi najnižšie v Krakovskom vojvodstve tak isto ukazuje zlepšenie. Priemerná ročná dojivost od jednej kravy dosahuje v Nowotarskom okrese vyše 1700 litrov mlieka. Nie je to veľa, avšak v priebehu posledných piatich rokov sa toto množstvo zvýšilo asi o 150 litrov od jednej kravy.

Pre znázornenie a porovnanie možno spomenúť, že celoštátny priemer od jednej kravy v roľníckom hospodárstve je vyše 2250 litrov, a v štátnych majetkoch vyše 2800 litrov mlieka. Z toho vyplýva, že Nowotarský okres značne zaostáva. Samozrejme veľký vplyv na tento stav majú klimatické a krmovinové podmienky a kvalita kráv. Jednako pokrok je a tomu nikto nemôže protirečiť.

Badateľný je tu aj rast, hoci pomalý, ošpaní. Aj v tejto oblasti Nowotarský okres patrí medzi pomenších výrobcov, totiž na 100 ha je tu asi 30 bravov. Okres zato dominuje v chove oviec. Keď na 100 ha v oblasti Krakovského vojvodstva je priemerne 20 oviec, tak v Nowotarskom okrese je až 84.

Základnou podmienkou ďalšieho rozvoja chova je samozrejme zabezpečenie inventára dostatočným množstvom tak objemových krmovín, teda sena, slamy, ako aj krmovin štvanatých. V minulých rokoch otázka zásobovania krmovinami bola v jednotlivých hospodárstvach rôzne realizovaná. Boli hospodárstva, ktoré ich každý rok mali dost, a boli aj také, ktoré pocifovali ich nedostatok, najmä v predjarnom období. Nedostatky krmovín sa odrážali na výrobnej výkonnosti dochovávaných zvierat, týka sa to najmä kráv.

Preto sa tiež na IX. pléne ÚV PZRS postavila pred zootechnickou službou mnohostranná úloha. Z jednej strany ide totiž o zväčšenie výroby krmovín pochádzajúcich z hospodárstiev, sú to-

tiž najlacnejšie, a z druhej stránky ide o racionálne, ekonomicke opodstatnené skrmanie týchto zásob krmovín, ktoré sa v hospodárstve nachádzajú. Zakorenéný tradicionalizmus v systéme zužívania krmovín spôsoboval veľké straty. Nemôžeme predsa očakávať od krávy vysokú dojivosť, keď kŕmna dávka je zložená zo žitnej alebo ovsenej slamy a iba minimálneho množstva vysokobielkovicových krmovín.

Pre zabezpečenie si bielkovicových krmovín sa pri roľníckych hospodárstvach popularizuje stavby silážnych jám. Za týmto účelom sa zabezpečuje cement a iné, pre stavbu nevyhnutné materiály. Kvôli zjednodušeniu zružili sa akékoľvek povolenia a prihlasovanie stavby silážnej jamy v oddelení architektúry pri národných výboroch. V dôsledku toho vybudovalo sa v krajinе vyše 200 tisíc silážnych jám v čom aj v nowotarskej oblasti vyše 800. Jednako možno stretnúť aj takých, ktorí silážne jamy vybudovali, no nechávajú ich prázdne. Práve teraz, keď sa nachádzame v plnej sezóne polných prác treba pamätať o zasiati do obilia takých zložiek ako sú vlči bôb, sera, dela a pod., aby si zabezpečiť pre svoj inventár štavnaté krmoviny.

Prílohu obsažných vysokobielkovicových krmovín treba určiť pre tú skupinu zvierat, ktoré zaručujú najvyššie výrobné možnosti. Na jár treba venovať viacero pozornosti aj pastvinám a lúkom. Svojho času sme už o tom písali na stránkach Života. Starostlivosť o lúky a pastviny je nevyhnutná, pretože opäť starý zvyk nedokrmovania zvierat v období pašenia, spôsobuje určité výrobné straty.

Nakoniec ešte jedno upozornenie. Nowotarský okres má pomerne vysoký ukazovateľ, keď ide o množstvo kráv na 100 ha poľnohospodárskej pôdy. Nebudem hovoriť o ich vonkajšom výzore a výrobnej hodnote. Treba jednako pripomeneť, že o zisku na hospodárstve nerohoduje množstvo „chvostov“, ale ich užitková hodnota. Väčší úžitok máme z dobrej, zdravej a vhodnej krmenej krávy, ako z dvocinamizerných a často nedokrmených.

D. PERUN

„Som čitateľom Života — píše do redakcie krajana Anton Pivočárik z Kačwina — v tomto roku máme v nôm novú stranu z odvetvia poľnohospodárstva. Píše sa tam o poľnohospodárstve, o umelých hnojivách a chove oviec. Osobne som rolníkom a mám ovce“.

V ďalšej časti listu nás čitateľ spomína celý rad otázok spojených s chovom oviec a poukazuje o. i. na nedostatok kvalitných chovateľských oviec, tzn. takej odrody, ktorá by zaručila patričnú rentabilitu. Keďže sú to otázky čisto odborne dovolili sme si obsah tohto listu odozvdať na Ministerstvo roľníctva a v budúcom čísle Života uverejniť obšírnú odpoved. Druhá otázka patrí k inému odvetviu. Týka sa

šave a v Nowom Targu existuje a dosť aktívne pôsobí úsekové oddelenie chovateľov oviec pri Okresnom zväze roľníckych krúžkov. V tomto období sa konajú spravodajsko-volebné schôdzky v roľníckych krúžkoch, na ktorých sa analyzuje ich pôsobnosť na rôznych úsecoch poľnohospodárskej výroby, a v tom aj chovateľskej. Odporučali mi, že „spor s bačmi o bryndzu“ možno vybaviť na takejto schôdzke.

Hodno pripomienúť, že kontrolu krúžkov a úsekových oddelení prevádzka v súlade so štatútom revízna komisia, ktorá na základe kritických hlasov a opierajúca sa o návrh pozorovateľa môže vysvetliť aj takúto otázku, o ktorej sa hovorí v dopise.

CHOV OVIC

svedomitosť bačov, ktorí pasú ovce z Podhala v Bieszczadoch a majiteľom oviec dávajú, podľa tohto listu, menej bryndze ako pred päť rokmi. Tažko je tu zasahovať služobne. Existuje a pôsobí v Poľsku Združenie sväzov chovateľov oviec pri Ústrednom zväze roľníckych krúžkov. Usudzujeme, že na Spiši a Orave takéto jestvujú pri niektorých roľníckych krúžkoch úsekové oddelenia chovateľov oviec. Iba pomocou tejto organizácie možno sa postaviť proti nespravidlivosti, ktorá iste vystupuje a o ktorej nám píše nás dopisovateľ Pivočárik. „Za začiatku sme dostávali 4 kg bryndze alebo syra od jednej ovce — neskôr čoraz menej. Teraz dostávame iba 2 kg bryndze. Preto si majiteľ oviec láme hlavu a premýšľa, či v Bieszczadoch zdražela tráva? Čo sa vlastne stalo? Predsa štátne orgány pomáhajú našim bačom, a bačovia každý rok strhujú 1 kg dôchodku od ovce“ — končí svoj list Pivočárik.

Ako všade tak aj v tomto prípade naša vláda naozaj pomáha a podporuje každú správnu a veenú iniciatívu. Boli utvorené rôzne samosprávne sedliacke organizácie na dedine. Ako ma poinformovali v Združení chovateľov oviec vo Var-

tešime sa zo záujmu o poľnohospodárske otázky o ktorých sa píše od štyroch mesiacov na stránkach Života. Keďže táto problematika sa týka vymedzeného úseku, pre mnohých roľníkov, chovateľov oviec, veľmi vážneho, chcel by som odporúčať záujemcom výsledky vedy a praxe v tomto smere. Totiž v našom Združení chovateľov oviec vyšla zbierka veľmi zaujímavých referátov prednesených na konferencii v Cetniewie roku 1967. Zbierka má 9 pozícii, v ktorých sa rozoberá otázky sedliackej ovčiarnej výroby. Tažko je o týchto veciach písat na stránkach Života tak z ohľadu na charakter časopisu ako aj nedostatok miesta.

Oplatí sa však prečítať si so spomínanou zbierkou referátov, ktorú možno dostať na Okresnom zväze roľníckych krúžkov, pozíciu mgr. Adama Guta o metódach zušľachťovania ovieci v sedliackých hospodárstvach. Píše, že metódou je prispôsobenie úrovne výroby k potrebám vlnárskeho priemyslu a zároveň zabezpečenie rentability chovu oviec. Autor poukazuje na taký problém, ktorý nepokojí nášho čitateľa a iste aj iných chovateľov, t.j. problém zušľachtujúceho križenia primitívnych oviec v súkromných hospodárstvach. (d. per.)

V tridsiatych rokoch v Európe bolo 26 miliónov koni, v Severnej Amerike 16,5 mil. a v Sovietskom zväze 27 mil. V súčasnej dobe v Európe stav koni sa zmenil na blízo 10 mil. kusov, v Severnej Amerike na 3,5 mil. a v Sovietskom zväze na 8,5 mil. Jedine v Južnej Amerike sa počet koni udržia na tej istej úrovni ako aj v tridsiatych rokoch, okolo 23 mil.

Zároveň rastie počet traktorov v poľnohospodárstve, v Európe zo 130 tisíc na 5 miliónov, v Severnej Amerike z 1 mil. na vyše 5 mil. a v Sovietskom zväze zo 73 tisíc na 1,5 mil.

Súhrne možno povedať, že v európskom a severoamerickom poľnohospodárstve pracuje asi 3 milióny mechanických koní. Vyplýva to o. i. z rýchlo napredujúcej mechanizácie poľnohospodárstva a obmedzovania živej práce v poľnohospodárskej výrobe (pd).

HRACH NEMÁ RÁD VIETOR

Kanadské poľnohospodárske výskumné stredisko v Kentville skúmalo naposlasy vplyv vetra na úrodu hrachu. Vedci tieto výskumy previedli v neohrievanom skleníku. Skleník vetrali otvárajúc naproti

ZAUJÍMAVOSTI

dvere. V určitom období rastu hrachu vedci zistili, že rastliny, ktoré sú v dosahu prieavanu rastú pomalej, menej a majú menšie struky.

V súvislosti s tým bola určená pre výskumy špeciálna skleníková budova na dôkladnejšie preskúmanie vplyvu vetra na hrachu. V jednej polovici tohto skleníka boli rastliny zabezpečené pred akýmkolvek veterálnymi prúdmami. V druhnej polovici boli zainštalované zariadenia, ktoré vyvolávali závan vetra o rýchlosťi 12 km za hodinu.

Došlo sa k uzáveru, že rastliny hrachu, ktoré rastú na vetre boli o 10% nižšie od tých, ktoré rastli v klúde a mali o 20% menej strukov. Úroda hrachu, ktorý bol pod vplyvom vetra nedosiahla dokonca troch štvrtín úrody hrachu, ktorý rastol v zátiší.

Na základe týchto vedeckých pokusov kanadské ministerstvo poľnohospodárstva vypracovalo patričné pokyny pre poľnohospodársku prax (pd).

KONE A TRAKTORY

Zaujímavo sa predstavuje pomer počtu koni a traktorov používaných v poľnohospodárstve v tridsiatych rokoch nášho storočia k počtu používanom v roku 1964.

V Krakove sa začali prípravy pre výstavbu prvého domáceho „Filtoru“ Vysokej poľnohospodárskej školy. Je to súbor skleníkových a laboratórnych komôr pre vegetáciu rastlín v umelých podmienkach. Pre výskumnovedecké potreby bude možno prispôsobiť teplotu, silu svetla, vlhkosť pôdy a vzduchu ako aj ich zloženie.

Táto „továreň na podnebie“ bude mať 8 skleníkových komôr, 7 izolačných komôr a celý rad laboratórií i vedeckých pracovní.

Pomocou tohto zariadenia krajovská Vysoká poľnohospodárska škola bude prevádzkať výskumy fyziologie rastlín a agrotechniky, ako napr. odolnosť rastlín na výkypy teploty a súvislosť rastu a ich rozvoja.

ROL'NÍCKY KALENDÁR-JÚN

Súrnou prácou, ktorá neznáša oneskorenie je preriedovanie cuvovej repy a niektorých iných okopanín. Po preriedení používa sa liadkové (saletrasné) hnojivá. Zemiaky sa plečuje a okopáva. Plečovanie sa niekoľkokrát opakuje, asi v 10-dňových odstupoch. Okopáva sa dva až trikrát. Na zemiakových plantážach sa prevádzka negatívnu selekciami zemiakov. Spôsobí to vo vytrhávaní bacilosných kríkov, ktoré sa poznáva po chorobnom výzore rastliny. Vytrhnuté zemiaky sa spaľuje alebo zakopáva do hlbky pol metra. Nadalej sa chemicky bojuje s pásovou zemiakovou a začína sa boj so zemiakovou nákažou.

V druhnej polovici mesiaca zberá sa repka. Kosí sa vtedy, keď lodyhy začínajú mať žltú farbu, semeňa v strukoch hnedú farbu a tmavé škvŕny. Repku treba kosíť opatrne, najlepšie ráno a večer.

Kličiacu kukuricu treba chrániť pred vtáctvom. Používajú sa na to špeciálne chemické prostriedky. Možno tiež postaviť strášiakov vypchaných napr. pilinami a obliate zmesou pieliku, petroleju a karbolu. Neprijemný zápach plaší vtáctvo.

Jednou z najdôležitejších prác v tomto mesiaci je zber sena a motylkovetých rastlín. Datelinu a lu-

cerunu sa žne v štadióne kvitnutia. Lúky sa kosí vtedy keď tráva začína kvitnúť. Oneskorenie zberu sena až do času, keď sa v tráve začínajú tvoriť semená je veľkou chybou. Po prvom skosení sa lúky hnojí dusíkatými (azotovými) hnojivami. Týka sa to aj pastvín.

Burinu, ktorá rastie na medzách, v priekopoch a popri ceste treba košíť, aby zabránil kvitnutiu. Treba tiež odstraňovať bodliače, ktoré ešte ostalo na poli.

V júni možno ešte založiť kompost ak ho doteraz nebolo. Kopy kompostu treba miešať polievajúc hnojnicou alebo vodou. Jún je tiež vhodným obdobím stavby silážnych jám. Takáto jama musí do jesene vyschnúť, aby sa mohla použiť na kvasenie krmovín.

Je načase myslieť aj o zbere obilia. Treba zabezpečiť žatevné stroje, pripraviť vozy, vydezinfikovať mestnosti pre uskladňovanie zrna. Pamäťme, že najvhodnejším časom na výplnenie pôdy je požatevne obdobie. Na nákup výpna počas žatvy nie je veľa času, preto najlepšie je zadovať si ho v predžatevnom období.

V záhradach sa pokračuje v postrekoch a hnojí sa dusíkatými, fosforečnými a draslikovými hnojivami. Na konci mesiaca založiť záchranné opasky na jabloniach.

V tomto mesiaci, takisto ako cez celé leto, bojuje sa s muchami. Používajú sa chemické prostriedky a predovšetkým udržiava sa poriadok v domácnostach a hospodárskych budovách celej dediny.

S.D.

Hej, pod Kriváňom

Citatelia, ktorí nepoznajú noty, a chceli by si zahrať uvedenú pieseň — navrhujeme:

PREDTAKTIE - 4 6

- 5 6 5 4 2 2 2 4 4 (OPAKUJ!)

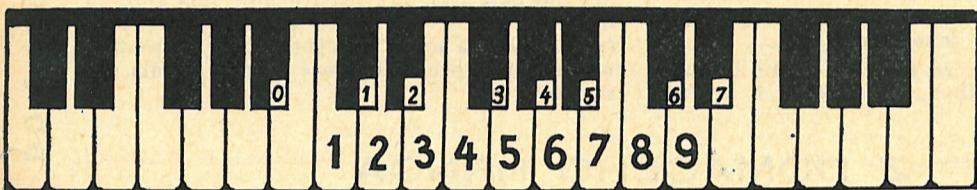
PREDTAKTIE - 2 4

- 4 4 4 5 9 9 9 5 (OPAKUJ!)

- 5 5 5 7 - 6 6 6 5 - 4 4 4 0

Hru navrhujeme pravou rukou na klavíri alebo na harmonike podľa tejto metódy. Na obrázku je narysovaná klaviatúra. Celé tóny sú označené veľkými číslami a poltóny malými. Jednotlivé noty majú potom odpovedné čísla. Je potrebné, aby ste ich iba vyhľadali na skutočnej klaviatúre a v rytme vybrniali.

Je to jednoduché — skúste.

Hej, pod Kriváňom, to je krásny svet!
Tam rastú chlapci bystrí ako kvet.
Nebo tam len jasne svieti, Pod Kri-vá-ňom!
tam má každý vesel byti
Pod Kri-vá-ňom!

Tam rastú švarne, bystre dievčatá,
šuhajkom verno jak holubčata,
ich milé slovenské spevy
vždy len radosti nám javí.
(: Pod Kriváňom! :)

Tam žijú bujní, smelí valasi
v lesnatých horách na tom salaší,
majú masla, syra dosti
i žinčice do sýtoti.
(: Pod Kriváňom! :)

A keď ukrutní hrozia tyraní,
potúpit slávu a dat jej rany:
Chrabrý šuhaj za ňu vylej
verne i ostatnú kropej.
(: Pod Kriváňom! :)

Tam hármoníci žezezo kujú,
peňazí majúc, len sa radujú,
muž na roli pilne orie,
žena pradie tan vo dvore.
(: Pod Kriváňom! :)

Ked' trúba hlasná zve nás na polia
brániť zas milé otočovské polia,
každý paloša sa chopí,
na koníka svížno skočí.
(: Pod Kriváňom! :)

Ked' volá ďalej kráľa hlas,
do boja za vlast ist v prehrozený čas:
Každý junák tam úteká,
za národ zomrieť pospiecha.
(: Pod Kriváňom! :)

DOKÁŽEŠ TO?

Každý štvorec predstavuje jednu číslu. Dosaďte také číslu, ktoré v predstavených úkonoch musia dávať rovnajúce sa výsledky vo všetkých smeroch matematických úkonov.

Rozlúštenie v budúcom čísle.

$$\begin{array}{r} \blacksquare + \blacksquare \blacksquare \blacksquare = \blacksquare \blacksquare \blacksquare \\ - : + \\ \blacksquare \blacksquare - \blacksquare \blacksquare \blacksquare = \blacksquare \blacksquare \\ \hline \blacksquare \times \blacksquare \blacksquare \blacksquare = \blacksquare \blacksquare \blacksquare \end{array}$$

NÁŠ

Knižné odmeny za rozlúštenie Nášho kvízu z č. 3/68 vylosovali: IRENA HELDAKOVÁ z Czornej Góry, MÁRIA OMYLAKOVÁ z Lipnice Maľej, ALOJZ PANIAK z Jablonky a JÁN LUKÁŠ z Kremáčach.

KVÍZ

AKOU RÝCHLOSTOU SA POHYBUJÚ ZVIERATÁ

Slimák	0,9 mm
Mucha	1,5—2 m
Včela	6,5 m
Vodná vážka	4,5—11 m
Losos pri ťahu	5 m
Lastovička	50 m
Veľryba	2 m
Kôň v kroku	2 m
Kôň v kluse	3,75 m
Kôň v evale	20 m
Leopard	30 m
Klokan pri úteku	70 m

Matka sa vyhrala Jožinkovi:

- Keď nenapíše pekne domácu úlohu, zavolám kominára!
- A ten mi ju napiše pekne? — spýtal sa Jožinko.

MLADÝM • MLADŠÍM • NAJMLADŠÍM

Pribehy z tisíc a jednej noci

ROZPRÁVKA O BLCHE A O MYŠI

Jedna blcha bola v dome kupca, ktorý mal množstvo tovaru a veľký majetok. I utiahla sa raz v noci tá blcha do posteľe toho kupca a presvedčila sa, že má hebké telo. A tá blcha bola smädná a napila sa jeho kví. Ale kupec zacítil bolest, ktorú mu blcha spôsobila, i prebral sa zo spánku. Potom si sadol na posteľ a zavolal svoje otrokyne a jedného zo svojich služov. A tí sa k nemu poponáhali a rukami si vykazali šaty, aby hľadali blchu. A keď tá blcha zbadala, že ju hľadajú, dala sa na útek a tu prišla náhodou k diere myši, i vložila do nej. A keď ju tá myš zazrela, povedala: „Cože ta doviadol ku mne, ved' ani sa mi nepodobáš, ani si nie z môjho rodu a nemôžeš si byť istá, či sa nebudeš k tebe surovo správať alebo sa s tebou ruvať, alebo či ti neubližím?“ I riekla jej tá blcha: „Usia som do tvorho príbytku a zachránila som sa pred zabítaním a prichádzam k tebe a prosím ťa o pohostinstvo. Netužím po tvojom dome a nič zlého ti so sebou neprinášam, čo by sa mohlo prinutíť na ťa, aby si zo svojho príbytku odišla. A ja dúfam, že sa ti budem môcť odmeniť za tvoje dobrodenie, čo mi preukážeš, tým najkrajším a presvedčiš sa o tom a pochválíš výsledok toho, čo ti návrhnem.“ A keď potom tá myš počula slová tej blchy, povedala: „Ak sa veci majú tak, ako si ich opísala a porozprávala, ostaň tu a buď spokojná a zosype sa na ťa len požehnanie a nájdeš tu iba to, čomu sa potešíš, a postihne ťa to, čo poistihne aj mňa. A ja ťa obdarúvam svojou láskou a nikdy neobanuješ, že ti uniklo z kryi toho kupca a nebude ťa clivo za ťou potravou z neho. Ale uspokoja sa s tým, čo ťa môže dosiahnuť, aby si sa uživila, ved' to je pre ťa najistejšie! A začula som, ó blcha, že jeden básnik-varovník povedal tieto verše:

,Kráčal som samučký skromnosti cestou poslušný osudu, nič ten čo prosí,
o krajci chleba a o hlte vody,
o soli nemletej, zodratý, bosý.
Ak ráti uťavit boh žitie, dobre,
ak nie — som spokojný s tým, čo mi nosí.“

A keď tá blcha počula slová tej myši, povedala: „Sestra moja, vypočula som si tvoju náuku. A ja sa podriaďujem tvojmu rozkazu a nemám sily, aby som ti vzdoroval.“

17-ROČNÁ LYDIA A 8-ROČNÁ ERIKA SOSKOVÉ Z CERVENÉHO KLÁŠTORA, OKR. POPRAD, ČSSR CHCÚ NADVIAZAŤ PÍSOMNÝ ALEBO OSOBNÝ STYK S NIEKÝM Z POĽSKA. CHCEŠ MAŤ PRIATEĽA V ZAHRANIČÍ — OZVI SA!

Sťažoval si Gusto Ferkovi:

— Dnes sme mali odcestovať k starej mame na prázdniny, ale pôjdeme až zajtra.

— Prečo?

— Ale ukázal som otcovi vysvedčenie, keď sa holil.

Mamička chystá Zuzku do školy a pýta sa jej:

— Zuzko, tešíš sa do prvej triedy?

— Nie, mama, neviem ani písaf, ani čítaf, iba hanbu ti spravím.

Kalendár

SLNKA

Východ Západ
4.hod.05.min. 19.hod.02.min.
3.hod.41.min. 19.hod.25.min.

MESIACA

5.hod.22.min. 23.hod.45.min.
23.hod.54.min. 5.hod.13.min.

Nový mesiac — 27. apríla
Prvá štvrt — 6. mája
Plný mesiac — 12. mája
Posledná štvrt — 19. mája

MÁJ

1	STREDA Sviatok práce
2	STVRTOK Anatol, Žigmund
3	PIATOK Mária, Antonína
4	SOBOTA Florián, Monika
5	NEDEĽA Irena, Valdemar
6	PONDELOK Ján, Judita
7	UTOROK Benedikt, Ľudmila
8	STREDA Stanislav, Viktor
9	STVRTOK Sviatok CSSR
10	PIATOK Antonína, Izidor
11	SOBOTA Ľudomír, Mamert
12	NEDEĽA Dominik, Pankrác
13	PONDELOK Robert, Serváč
14	UTOROK Bonifáč, Justína
15	STREDA Žofia, Ján
16	STVRTOK Andrej
17	PIATOK Veronika
18	SOBOTA Erika, Félix
19	NEDEĽA Mikuláš, Peter
20	PONDELOK Bazil, Bernard
21	UTOROK Donat, Viktor
22	STREDA Helena, Júlia
23	STVRTOK Dezider, Ivona
24	PIATOK Johana, Zuzana
25	SOBOTA Gregor, Urban
26	NEDEĽA Filip, Paulina
27	PONDELOK Ján, Magdalena
28	UTOROK Augustin, Urban
29	STREDA Magdalena
30	STVRTOK Félix, Ferdinand
31	PIATOK Angela, Petronela

L'UDOVÁ MÚDROST

Dobrá rada nikdy neprihodí neskoro.

*

Ked' pridáš k rozumu obyčaj, všetko spravíš.

*

Kto sa v svedomí čuje, nazdá sa, že každý oňom rozpráva.

*

Koleso vždy nebeží za kolesom.

*

Bez muky nieto nauky.

*

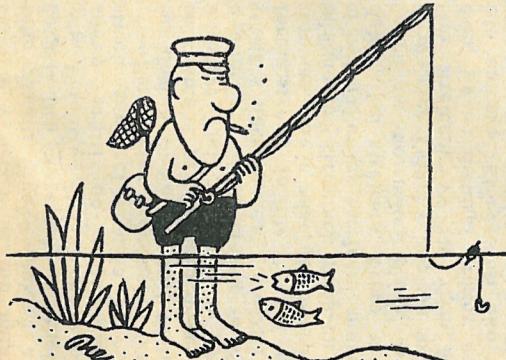
Hnev je najlepšie na ráno odložiť: s ostatným neodkladaj.

*

Nie každý kováč, čo je začadený.

*

HUMOR

RADY • PORADY • RADY • PORADY • RADY

WAŻNE DLA HODOWCY OWIEC

W każdej nawet racjonalnie prowadzonej hodowli zawsze zachodzi możliwość wybuchu chorób zakaźnych. Znajomość higieny i umiejętności zastosowania odpowiednich środków może zapobiec znacznym stratom. W celu osiągnięcia należytego stanu zdrowotnego zwierząt, trzeba wytworzyć dla nich warunki możliwie najbliższego zbliżone do naturalnych. Przede wszystkim zniknąć muszą — brud, brak światła, jednostronne żywienie i wreszcie zetknięcie się z osobnikami chorymi. Słusznym jest powiedzenie, że nie ten jest dobrym hodowcą, który leczy, lecz ten który zauważa pierwsze objawy zachowania i usunie w porę chorą sztukę.

Każde objawy kaszu, wycieku z nosa, utraty apetytu, biegunki itp. wymagają odizolowania podej-

rzanej owcy. Równocześnie należy usuwać wszystko, co posiadało jakkolwiek związek z podejrzaną sztuką o chorobę.

Przeniesienie się choroby do zupełnie zdrowej dotychczas owczarni, następuje zazwyczaj za pośrednictwem nowo zakupionych sztuk. Dlatego też nowonabyte sztuki przyjmują najmniej przez 14 dni na leży trzymać oddzielnie. Równocześnie ze stwierdzeniem lub choćby podejrzeniem o chorobę zaraża się po oddzieleniu chorej owcy, należy natychmiast przeprowadzić oczyszczenie i odkażenie pomieszczenia. Odkażanie jest bowiem najsielszą bronią w walce z chorobami zakaźnymi. Skuteczność odkażania jest zależna od jakości zastosowania środka odkażającego, czasu jego działania i temperatury. W zasadzie wszystkie środki winny być stosowane na gorąco. Przed odkażaniem należy dokonać oczyszczenia, które polega na usunięciu brudu, nawozu, moczu itp. Przedmioty małowartościowe drewniane najlepiej spalić, części zakaźne wypalić w ogniu. Drobne przedmioty można moczyć

w 0,5% chłodnym roztworze sody lub mydła lub przez 20 minut gotować w wodzie. Nawóz i resztki karmy najlepiej odkazić metodą samozagrzańią połączającą na kopcowaniu. Wykonuje się to w ten sposób, że na osobnym miejscu na spód kładzie się 25 cm warstwę nawozu nie zakażonego, na nią układają się nawozy zakażony, który znowu przykrywa się nawozem niezakażonym i cienką warstwą ziemi. Wewnątrz wytwarza się temperatura około 75°C i po trzech tygodniach następuje samooczyszczanie się nawozu z bakterii.

Po takim oczyszczeniu można dopiero przystąpić do odkażania. Do odkażania gazowego używa się pary krezolu. Płynny krezol umieszczony w wysokim naczyniu (uwaga jest łatwopalny) — po lekkim podgrzaniu daje pare, która ma silne działanie bakteriobójcze. Do najczęściej używanych środków nale-

żą: 1) Mleko wapienne — otrzymujemy ze świeżo gaszonego wapna (2 części świeżo palonego wapna i 1 część wody). Używa się

roztworu zagęszczonego 1 część świeżo gaszonego wapna i 3 części wody, lub rozcierzonego 1 część wapna i 20 części wody

2) Kwas karbowy — jako 3% roztwór.

3) Kreolina i lizol — jako 3 — 5% roztwór wodny.

4) Soda kaustyczna — 2% roztwór wodny.

Należy również pamiętać, że niska temperatura sama przez siebie nie zabija bakterii a tylko wstrzymuje ich rozwój. Promień słoneczny padający pionowo bezpośrednio na przedmioty, działa silnie bakteriobójczo już po kilkugodzinnym działaniu natomiast szyby zatrzymują znaczną ilość czynnych promieni. Należy też zwrócić uwagę na odkażanie wody, jeżeli pochodzi ona ze zbiorników stojących jak — rowów, zasadzki, torfowisk, gdyż może ona być zakażona. Do pojenia wiec należy używać wody bieżącej lub jeśli jest stojąca, należy ją filtrować najlepiej przepuszczając przez beczkę z piaskiem.

HENRYK MACZKA

przeciętny miesięczny zarobek z okresu:

1) ostatnich 12 miesięcy zatrudnienia albo;

2) kolejnych 24 miesięcy zatrudnienia dowolnie wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 12 lat zatrudnienia.

A więc konkretnie, w wybranym okresie stanowiącym podstawę wymiaru emerytury pracownik zarabiał 1400 zł miesięcznie — wówczas otrzymał 80% tej sumy czyli 1120 zł, jeżeli zarabiał 1800 zł miesięcznie — otrzymał emeryturę w wysokości 80% od 1500 zł czyli 1200 zł + 55% od 300 zł 165 zł czyli łącznie 1365 zł, jeżeli zarabiał 3.000 zł otrzymał 80% od 1500 zł = 1200 zł + 55% od 500 zł = 275 zł i 20% od 1000 zł = 200 zł, czyli razem 1675 zł miesięcznie. W następnym numerze omówimy rentę inwalidzką.

W. FERFET

vypracujeme, dáme na pomáčenú dosku, urobíme šúľok, pokrájame na rovnaké malé kúsky, ktoré vypracujeme na gulky a urobíme z nich malé šúľky. V horúcej masti ich hned vyprážime do ružova. Hotové vyberieme na vrstvu papiera, aby mast stiekla, a obalujeme ich vanilkovým cukrom.

PRAWNIK

RENTY I EMERYTURY

W Dzienniku Ustaw nr. 3 z br. ukazała się ustanawa z dnia 23.I.1968 r. o powszczynym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

A oto najważniejsze zasady tej ustawy, odnoszące się do ogółu pracowników z nielicznymi wyjątkami (np. funkcjonariusze MO, niektórzy pracownicy górnictwa i kolej otrzymują zaopatrzenie emerytalne wg. innych zasad, objętych odrębnymi ustawami).

Emerytura przysługuje pracownikowi, który spełni łącznie następujące warunki:

1) ma wymagany okres zatrudnienia (okres ten

wynosi 25 lat dla mężczyzn, a 20 lat dla kobiety,

2) osiągnął wiek emerytalny — wiek ten wynosi w zależności od kategorii zatrudnienia — dla pracowników I kategorii — 60 lat dla mężczyzn i 55 lat dla kobiety; dla pracowników II kategorii 65 lat dla mężczyzn i 55 lat dla kobiet.

Do I kategorii zatrudnienia należą pracownicy zatrudnieni a) pod ziemią

b) w warunkach szkodliwych dla zdrowia c) na statkach żeglugi powietrznej d) na statkach morskich w żegludze międzynarodowej i w polskim ratiownictwie okrętowym e) w stoczniach morskich na niektórych stanowiskach pracy bezpośrednio przy budowie i remoncie statków morskich f) w charakterze nauczycieli podlegających przepisom ustawy z 27.IV.1956 r. o prawach i obowiązkach nauczycieli g) w zespołach formując-

cibulkou. Podlejemy vývarom, přidáme cesnak, koření, sol, červenú papriku pokrájanú na rezance, surové plátky zemiakov a všetko spolu dusíme. Na hotové jedlo sypeme sekánu zelenú vŕňat.

CESTA S DROŽDÍM SÚKY Z VARENÉHO

Rozpočet: 2,5 dl mlieka, sol, 5 dkg masla, 2,5 dkg

krupicovej mýky, 2 žltky, 1 vajce, 2 dkg droždia; na obalenie: 10 dkg cukru, vanilka.

Do mlieka dáme maslo, trochu soli a do vriaceho nasypeme mýku. Miešame na sporáku tak dlho, až sa masa oddeluje od dna hrnčeka. Potom odložíme, za-

miešame žltky, vajce a droždie rozemiešané s lyžičkou cukru. Cesto dobré

ZUZKA VARÍ

PODŽARKA PO BIELORUSKY

Z bravčového stehna na krájame rezance a opečíme ich na masti spolu s

PREPLATNÉ V ČESKOSLOVENSKU PRIJÍMA: POSTOVNÍ NOVINOVÁ SLUŽBA — DOVOZ TISKU, VINOHRADECKÁ 46, PRAHA 2, INDEXOVÉ ČÍSLO ZIVOTA JE 36650 A PREPLATNÉ NA JEDEN ROK ČINÍ 24,60 KČS.

NEUMÍTE SI PORADIT S RŮZNÝMI POTÍŽMI A ROZČILUJÍCÍMI VÁS ZALEŽITOSTMI? NAPISTE NAM NA ADRESU: REDAKCE „ZIVOT“ WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37, I. p. ODPOVÍME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NASEHO CASOPISU A V DOPISECH.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce ukazuje się do 15 każdego miesiąca. Redaguje Kolegium w składzie: František Bednářík, Augustyn Bryja, Adam Chalupec (redaktor naczelny), Vladimír Hess, Marian Kaškiewicz (zastępca redaktora naczelnego), Ignác Nižník, Ján Ondica, Jerzy Zagórska. Opracowanie graficzne — Luděk Holub. Korekta stylistyczna i ortograficzna język czeskiego — Valerie Wojnarowska. Korekta stylistyczna i ortograficzna język słowackiego — Jan Grygalka, Krystyna Tomczyk (red. techniczny).

Nadesłanych rękopiśmi, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE“ RSW „PRASA“, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-41, 28-22-31.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, AL. JEROZOLIMSKIE 37. TEL.: 21-15-41, 28-22-31.

Prenumerata na kraj, roczną i kwartalną dla czytelników indywidualnych przyjmuje urzęd pocztowe oraz listonosze. Czytelnicy indywidualni mogą dokonywać wpłat również na konto PKO nr. 1-6-1000 20 — Centrala Kolportazu Prasy i Wydawnictw „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23. Wszystkie instytucje państowe i społeczne mogą zamawiać prenumeratę wyłączającą za pośrednictwem Oddziałów i Delegatur „Ruch“. Ceny prenumeraty: kwart: 3 zł., półroczna: 6 zł., roczna: 12 zł. Prenumerata za zwiększeniem wysyłki za granicę, która jest o 40 proc. droższa od krajowej, przyjmuje Biuro Kolportazu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch“ Warszawa, ul. Wronia 23, nr konta PKO 1-6-100024 nr tel. 20-46-88. Egzemplarze numerów zaktualizowanych można nabyc w Punkcie Wysyłkowym Prasy Archiwalnej „Ruch“, Warszawa, ul. Nowomiejska 15/17, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa.

Oddano do sklepu 12.III.68, konto Nr 114-6-70041 VII O/M Warszawa. Podpisano do druku 4.IV.68 r. Druk. Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 12. Zam. 449.

ZIVOT

CZASOPISM SPOŁECZNO KULTURALNE

EMO BOHÚN • VOJENSKÁ HISTÓRIA

(Pokračovanie z 1. str.)

Naklonil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam človeka.

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Poslušte hľasim, že áno. Bol som na mne nadej, že sa azda námerná sa čoho baf, lebo som za-strelil niekoho iného.

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma. Ale reflektory na strážnych vežiach neustále menia smer. A tak neosvetili rádhou práve vtedy človeka, na ktorohô strelili?

— Ano, osvetili, páan nadporučík, ale len na okamih a skutočne náhodou, nečakane, a hned na to sa tá postava zase ponoria do tmy. Ten mi stačil, aby som na neho zaceli, ale nesťačil aby som ho spoznal, už i preto nie, že reflektor oslepli i mná.

— Vaše vysvetlenie prípadu znie pravdepodobne.

Tieto slová povedal bez prizvuku prevedenia a nasledovnu dávku dymu z cigarety vyfukol teraz smerom ku mne a pričom zase zabodil do očí svoj chladný zrak. Uve-

domil som si, že sa so mnou zahráva ako mačka s myšou a že jeho poskok, ktorí je len predstieraný, že odrazu len vybuchne v divoký rev. A to nazloilo. Môj strach zo snúti mazolol a pochytala ma záriev. Máko

zomil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Poslušte hľasim, že áno. Bol som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma. Ale reflektory na strážnych vežiach neustále menia smer. A tak neosvetili rádhou práve vtedy človeka, na ktorohô strelili?

— Ano, osvetili, páan nadporučík, ale len na okamih a skutočne náhodou, nečakane, a hned na to sa tá postava zase ponoria do tmy. Ten mi stačil, aby som na neho zaceli, ale nesťačil aby som ho spoznal, už i preto nie, že reflektor oslepli i mná.

— Vaše vysvetlenie prípadu znie pravdepodobne.

Tieto slová povedal bez prizvuku prevedenia a nasledovnu dávku dymu z cigarety vyfukol teraz smerom ku mne a pričom zase zabodil do očí svoj chladný zrak. Uve-

domil som si, že sa so mnou zahráva ako mačka s myšou a že jeho poskok, ktorí je len predstieraný, že odrazu len vybuchne v divoký rev. A to nazloilo. Môj strach zo snúti mazolol a pochytala ma záriev. Máko

zomil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma. Ale reflektory na strážnych vežiach neustále menia smer. A tak neosvetili rádhou práve vtedy človeka, na ktorohô strelili?

— Ano, osvetili, páan nadporučík, ale len na okamih a skutočne náhodou, nečakane, a hned na to sa tá postava zase ponoria do tmy. Ten mi stačil, aby som na neho zaceli, ale nesťačil aby som ho spoznal, už i preto nie, že reflektor oslepli i mná.

— Vaše vysvetlenie prípadu znie pravdepodobne.

Tieto slová povedal bez prizvuku prevedenia a nasledovnu dávku dymu z cigarety vyfukol teraz smerom ku mne a pričom zase zabodil do očí svoj chladný zrak. Uve-

domil som si, že sa so mnou zahráva ako mačka s myšou a že jeho poskok, ktorí je len predstieraný, že odrazu len vybuchne v divoký rev. A to nazloilo. Môj strach zo snúti mazolol a pochytala ma záriev. Máko

zomil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma. Ale reflektory na strážnych vežiach neustále menia smer. A tak neosvetili rádhou práve vtedy človeka, na ktorohô strelili?

— Ano, osvetili, páan nadporučík, ale len na okamih a skutočne náhodou, nečakane, a hned na to sa tá postava zase ponoria do tmy. Ten mi stačil, aby som na neho zaceli, ale nesťačil aby som ho spoznal, už i preto nie, že reflektor oslepli i mná.

— Vaše vysvetlenie prípadu znie pravdepodobne.

Tieto slová povedal bez prizvuku prevedenia a nasledovnu dávku dymu z cigarety vyfukol teraz smerom ku mne a pričom zase zabodil do očí svoj chladný zrak. Uve-

domil som si, že sa so mnou zahráva ako mačka s myšou a že jeho poskok, ktorí je len predstieraný, že odrazu len vybuchne v divoký rev. A to nazloilo. Môj strach zo snúti mazolol a pochytala ma záriev. Máko

zomil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma. Ale reflektory na strážnych vežiach neustále menia smer. A tak neosvetili rádhou práve vtedy človeka, na ktorohô strelili?

— Ano, osvetili, páan nadporučík, ale len na okamih a skutočne náhodou, nečakane, a hned na to sa tá postava zase ponoria do tmy. Ten mi stačil, aby som na neho zaceli, ale nesťačil aby som ho spoznal, už i preto nie, že reflektor oslepli i mná.

— Vaše vysvetlenie prípadu znie pravdepodobne.

Tieto slová povedal bez prizvuku prevedenia a nasledovnu dávku dymu z cigarety vyfukol teraz smerom ku mne a pričom zase zabodil do očí svoj chladný zrak. Uve-

domil som si, že sa so mnou zahráva ako mačka s myšou a že jeho poskok, ktorí je len predstieraný, že odrazu len vybuchne v divoký rev. A to nazloilo. Môj strach zo snúti mazolol a pochytala ma záriev. Máko

zomil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma. Ale reflektory na strážnych vežiach neustále menia smer. A tak neosvetili rádhou práve vtedy človeka, na ktorohô strelili?

— Ano, osvetili, páan nadporučík, ale len na okamih a skutočne náhodou, nečakane, a hned na to sa tá postava zase ponoria do tmy. Ten mi stačil, aby som na neho zaceli, ale nesťačil aby som ho spoznal, už i preto nie, že reflektor oslepli i mná.

— Vaše vysvetlenie prípadu znie pravdepodobne.

Tieto slová povedal bez prizvuku prevedenia a nasledovnu dávku dymu z cigarety vyfukol teraz smerom ku mne a pričom zase zabodil do očí svoj chladný zrak. Uve-

domil som si, že sa so mnou zahráva ako mačka s myšou a že jeho poskok, ktorí je len predstieraný, že odrazu len vybuchne v divoký rev. A to nazloilo. Môj strach zo snúti mazolol a pochytala ma záriev. Máko

zomil sa na stoličku na lavyň bok, aby mohol si stanúť do pravého zadného vrecka na nohaviciach. Po-zoroval som ten pohyb a nič iného som si nemohol myslieť, ako že Sil-ky si hľad po revolveri, aby ma sami zastrelil a neprevezchal titu zábrau kastovi z povolania. Ale nadporučík priholilo niečo, čo neviem pochopit, alebo že človek, čo tu sedí, nestál pred mnou, že som sa stal vtedy obetejnej nejakej halucinácie, a tak som na stráži a zastrelil som tam čverecku, na ktorohô strelili?

— Tak je, skoro tak. A prečo ste ho zastrelili?

— Viete, prečo vás sem predvedeli? — zaznela osudna otázka.

— Neviem, páan nadporučík. Isté nejaký vyzvedač.

— Teda neviete, kto to bol. A poznali by ste ho, keby ste ho ešte raz uvideli pred sebou takto osve-

toho, ako som teraz ja?

— Rozhodne by som ho nepoznal. Bola vtedy tma a ja som videl len obrys toho človeka.

— Len obrys? A nebola náhodou tá postava, čo sa k vám približovala, osvetlená v tom rozhodnom okamihu reflektorm? Viem, že bolo tma.